

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Yrkeslärarexamen

Lärosäte:	Malmö universitet
Yrkesexamen:	Yrkeslärarexamen

Skriv en självvärdering för den utbildning som leder fram till den examen som utvärderas. Lärosätet ombeds att göra en så reflekterande självvärdering som möjligt genom att identifiera styrkor och utvecklingsområden samt beskriva och värdera hur dessa hanteras för att säkra att hög kvalitet nås i utbildningen. Tyngdpunkten på självvärderingen ska ligga mer på värdering än på beskrivning. Lärosätet ombeds belysa med exempel. Observera att självvärderingen ska utgå från utbildningens aktuella förhållanden vid tidpunkten för självvärderingens inlämnande. Utgå från *Vägledning för utbildningsutvärderingar på grundnivå och avancerad nivå* och basera självvärderingen på de bedömningsgrunder som ingår inom följande bedömningsområden:

- Förutsättningar
- Utformning, genomförande och resultat
- Studentperspektiv
- Arbetsliv och samverkan

Självvärderingen ska inledas med en beskrivning av hur yrkeslärarutbildningen organiseras på en övergripande nivå. Självvärderingen ska ge bedömgruppen en helhetsbild av yrkeslärarutbildningen vid lärosätet, utan länkar till ytterligare information. Om lärosätet anser att kursplaner eller utbildningsplaner krävs för att styrka något kan dessa laddas upp i UKÄ Direkt. UKÄ ber lärosätena att vara uppmärksamma på att:

- Självvärderingen ska indelas i enlighet med angivna rubriker. Rubrikerna inklusive bedömningsgrunderna i mallen får inte tas bort. Eventuella underrubriker kan lärosätet lägga till. Ändra inte mallens utformning såsom marginaler.
- Självvärderingen ska inte överstiga 25 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter, exklusive lärartabellen. Tillkommer gör UKÄ:s instruktioner som totalt utgör 6 sidor.
- Som bilaga till självvärderingen ifylls lärartabellen.

Beskrivning

- Redogör för utbildningens organisation och upplägg på en övergripande nivå och motivera i relation till examensordningen.
- Beskriv relationen mellan den utbildningsvetenskapliga kärnan (inklusive ämnesdidaktik) och den verksamhetsförlagda utbildningen.
- Redogör för arbetet med att säkerställa yrkeskunskaperna i antagningen, dvs. att de särskilda behörighetskraven för yrkeslärare är i enlighet med gällande föreskrifter (*UHRFS 2013:4*).
- Ange när lärosätet erhöll examenstillstånd och ungefärlig omfattning av vilka yrkesprogram som studenterna är antagna mot.

Beskrivning av yrkeslärarutbildningen vid Malmö universitet

Yrkeslärarlärarutbildningen vid Malmö universitet (Mau) med inriktning mot arbete i gymnasieskolans yrkesprogram och vuxenutbildning erhöll i sin nuvarande utformning examenstillstånd 2011. Utbildningen ges på Fakulteten för lärande och samhälle och organiseras av institutionen Skolutveckling och ledarskap (SOL). I överensstämmelse med examensordningen omfattar utbildningen 90 hp varav 30 hp verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och 60 hp utbildningsvetenskaplig kärna (UVK). Studenten har också möjlighet att studera utomlands till exempel i en VFU-kurs. Utlandsstudier kan sedan tillgodoräknas inom ramen för examen. Utifrån examensmålen har kursmålen anpassats till kurserna och studenternas behov av kontinuitet och progression i utbildningen samt för att koppla samman högskoleförlagda kurser (HFU-kurser) och verksamhetsförlagda kurser (VFU-kurser). I utbildningsplanen ingår två lokala mål utöver de nationella examensmålen. Den student som utbildar sig till lärare vid Malmö universitet ska *visa kunskap om och förmåga att beakta innebörden av interkulturalitet, medborgerlig bildning samt lärande för hållbar utveckling i pedagogisk yrkesverksamhet* samt *visa kunskap om och förmåga att beakta sambandet mellan det ämnesspecifika språket och barns och ungdomars kunskapsutveckling ur ett första- och andraspråksperspektiv*. Utbildningen är en distansutbildning som bedrivs på trekvartsfart (75 %) under fyra terminer med antagning på våren. Under utbildningen ges den högskoleförlagda utbildningen (HFU) på 50 % och VFU på 100%. Upplägget av utbildningen ser ut som följer:

Termin	1	2	3	4
Kurser (HFU)	UVK 1 Sociala relationer, konflikthantering och pedagogiskt ledarskap (9 hp)	UVK 2 Styrdokument, yrkesdidaktik och bedömning (15 hp)	UVK 3 Utveckling, lärande och specialpedagogik (9 hp) UVK 4 Yrkesutbildning, värdegrund och samhälle (9 hp)	UVK 5 Utvärdering och yrkesdidaktiskt utvecklingsarbete (18 hp)
Termin/vecka	VT v 4-23	HT v 36-3	VT v 4-14 v 14-23	HT v 36-3
Kurser (VFU)	VFU II (12 hp)	VFU II (6 hp)	VFU II (6 hp)	VFU II (6 hp)
Termin/vecka	VT v 11-14 v 16-19	HT v 42-43 v 45-46	VT v 9-12	HT v 38-41

Måltäckning, undervisningsformer och relation UVK och VFU

Under den första terminen fokuseras läraruppdraget och sociala relationer i UVK 1. En del studenter arbetar redan som yrkeslärare medan andra kommer till utbildningen utan denna erfarenhet. Andelen studenter som arbetar som lärare har sjunkit över tid och uppskattas i nuläget till 30 – 40 %. I den inledande terminen genomförs en VFU-kurs om 12 hp för att studenten tidigt ska utveckla fördjupad kunskap om och förståelse för läraruppdraget och kunna reflektera över sitt val att bli lärare. Yrkeslärarstudenten får under vissa förutsättningar genomföra huvuddelen av sin VFU inom ramen för sin anställning. VFU inom anställning får dock maximalt utgöra tre av fyra kurser och under förutsättning att studenten har anställning i minst ett av de ämnen som denne är antagen i. Yrkeslärarstudentens handledare ska ha lärarbehörighet inom det yrkesområde och det/de ämne/n som studenten är antagen i. Studenten får besök från universitetet i varje VFU-kurs. Den verksamhetsförlagda utbildningen utformas i samarbete med skolor i regionen och regleras i avtal. Avtalet utgår från principen om ömsesidig kunskapsbildning och gemensam nytta och syftar till att studenten ska ha goda förutsättningar att utveckla en läraridentitet som kännetecknas av pedagogisk och yrkesdidaktisk kunskap och kompetens vilka tillsammans med ett demokratiskt ledarskap ger en förmåga att bidra till skolutveckling i gymnasieskolans yrkesprogram och i vuxenutbildning utifrån de examensmål som anges i högskoleförordningen.

Den andra terminen handlar till stor del om konkreta undervisningssituationer och didaktik i relation till de yrkesämnen studenten är antagen i, samt om bedömning och betygsättning i UVK 2. Under den tredje terminen ges studenterna möjlighet att fördjupa och utveckla sina kunskaper i specialpedagogik i UVK 3. I den tredje terminen behandlas yrkesutbildningens historik, läroplansteori och värdegrundsfrågor i UVK 4. Vidare tränar studenten att ställa vetenskapliga frågor med relevans för lärarprofessionen i denna kurs. Dessa frågor förbereder sedan för UVK 5 som ges den fjärde terminen. I denna kurs får studenten fördjupa sina kunskaper från tidigare kurser, utveckla sitt vetenskapliga förhållningssätt och koppla detta till ett utvecklingsområde i skolan. Studenten skriver ett yrkesdidaktiskt utvecklingsarbete, utifrån vetenskapliga kriterier och som har relevans för deras kommande arbete som lärare. I UVK-kurserna möter studenterna lärare och föreläsare med olika specialkompetenser. Vidare möter de en repertoar av olika undervisnings- och redovisningsformer som till exempel föreläsningar och seminarier (analoga/digitala och i text/gestaltning), grupparbeten, individuella arbeten, kamratrespons, seminarier, workshoppar och forumspel.

Antagningsförfarande och omfattning av yrkesprogram i yrkeslärarutbildningen

Antagningen till yrkeslärarutbildningen vid Mau följer UHRs föreskrifter för yrkeslärarexamen (UHRFS 2013:4) genom att i antagningen säkerställa att de sökande har kvalificerande och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet. Malmö universitet (då Malmö högskola) hade fram till den 31 december 2016 ett nationellt samordningsansvar för antagningen till yrkeslärarutbildningen (UHRFS 2013:4). Studievägledarna har hög kompetens när det gäller vägledning, och de har dessutom arbetat aktivt med kriterierna som gäller för antagningen under en längre tid. Denna kompetens och erfarenhet underlättar deras arbete med att informera och stödja studenter under ansökningsprocessen, i vilken de sökande ska skicka in arbetsgivarintyg och betyg, tillsammans med skriftliga redogörelser för sin yrkeskunskap.

Den sökande kontaktar studievägledningen för att stämma av om yrkeskunskaperna skulle kunna vara relevanta och svara mot den särskilda behörigheten och kriterierna för de olika yrkesämnena. Kontakten med den sökande sker per e-post eller telefon, och vid behov genomförs vägledningssamtal. Kartläggaren (studievägledaren) förklarar och informerar samt vägleder den sökande avseende innebörden av det särskilda behörighetskravet och illustrerar med exempel. Den sökandes erfarenhet från arbetslivet går igenom i detalj för att man ska få en så klar bild som möjligt inför den fortsatta kartläggningen och den sökandes egenbeskrivningar. Detta steg kan vara avgörande inför en mer fördjupad kartläggning. I de fall då den sökandes kunskaper, eftergymnasiala utbildningar m.m. och olika yrkesrollers innehåll tillsammans kan knytas till några specifika yrkesämnena är utsikterna för validering gynnsamma inför nästa steg. Efter den inledande vägledningen får den sökande stöd och tips på olika sätt att tänka och formulera sig i egenbeskrivningen. Vägledaren ställer frågor, exemplifierar, speglar och reflekterar tillsammans med den sökande utifrån kravbilderna hur den sökande ska förbereda sig inför självskattningen.

Då ansökningarna har kommit in arbetar en grupp om minst fyra studievägledare med kartläggning av dessa ansökningar och begär i förkommande fall in komplettering. Kartläggarna i gruppen är väl förtrogna med kriterierna och har möjlighet att diskutera olika frågor gemensamt. Valideringen sker utifrån UHRs riktlinjer (UHRFS 2013:4), och antagningsförfarandet görs transparent genom att all information samlas i det digitala systemet VALDA.

Efter noggrann kartläggning skickas det kartlagda materialet till sakkunniga yrkesexperter för utlåtande. De sakkunniga yrkesexperterna hämtas från UHRs nationella bedömarbank vilket säkerställer att dessa personer har erforderlig kunskap i sitt yrke och om antagningsproceduren och kan basera sina utlåtanden på föreskrifterna och kriterierna för respektive yrkesämne. Efter de sakkunniga yrkesexperternas bedömning erhåller antagningsnämnden bedömarens utlåtande och fattar beslut. Beslutet säkerställs även i detta led genom att bedömarens argument granskas av studievägledare och ansvariga i antagningsnämnden vid Mau. Genom detta förfarande säkerställs att bedömningen av den sökande har skett utifrån kriterier för yrkesämnena.

I relation till gymnasieprogram, och utan hänsyn taget till att vissa yrkesämnena är programövergripande ser fördelningen, som baseras på de senaste tre antagningarna, ut som följer:

Program	Andel	Kommentar
Barn- och fritidsprogrammet	9 %	
Bygg- och anläggningsprogrammet	5 %	
El- och energiprogrammet	3 %	Det finns ämnen hos sökande som skulle kunna täcka VVS och fastighet eller Industritekniska programmet.
Fordons- och transportprogrammet	6 %	
Handels- och administrationsprogrammet	20 %	
Hantverksprogrammet	15 %	De flesta är frisörer, men det finns enstaka hantverk övrigt, stylist och design som till exempel textil och grafisk formgivning
Hotell- och turismprogrammet	4 %	
Industritekniska programmet	0 %	
Naturbruksprogrammet	4 %	
Restaurang- och livsmedelsprogrammet	14 %	
VVS- och fastighetsprogrammet	0 %	
Vård- och omsorgsprogrammet	21 %	

Som sammanställningen ovan visar finns en överrepresentation av antagna med yrkesämnena kopplade till vård- och omsorgsprogrammet, handels- och administrationsprogrammet och hantverksprogrammets inriktning frisör. Det fanns i de senaste tre antagningarna inga sökanden med flera ämnen tydligt eller entydigt kopplade till VVS- och fastighetsprogrammen eller det industritekniska programmet. Dock fanns några som skulle kunna ha placerats i dessa program likväl som i el- och energiprogrammet.

Sammanfattningsvis innebär utbildningens antagning och upplägg en utbildning med högt ställda kvalitetskrav där studenter får en kontinuerlig utveckling mot lärarprofessionen. I utbildningen vävs HFU-kurser och VFU-kurser samman med de kunskaper och erfarenheter från det yrke som studenten har med sig in i utbildningen.

Förutsättningar - Personal

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Relatera till ifylld och bilagd lärartabell.

Inom programmet arbetar professionskompetenta (till exempel tidigare yrkeslärare) och vetenskapligt kompetenta (forskarutbildade) medarbetare vilket framgår av bifogad tabell. Utöver detta undervisar gästlärare med spetskompetens och/eller erfarenhet inom till exempel värdegrundsarbete, genusfrågor, specialpedagogik, vuxnas lärande och utbildningshistoria. Adjunkter har 10% avsatt tid för kompetensutveckling, lektorer har 20% och professorer 30% avsatt tid för kompetensutveckling och forskning. Forskning som bedrivs vid fakulteten kommer studenten till del genom föreläsningar och litteratur om till exempel kränkningar och mobbning utifrån skolans lagtexter samt perspektiv såsom jämlikhet/jämställdhet, klass, och etnicitet. Vidare tar studenten del av forskning som bedrivs vid institutionen SOL om organisation och ledarskap och skolans styrdokument i relation till skollag och juridik. Studenten tar även del av institutionens forskning om yrkeskunskapens villkor och förutsättningar som behandlas i seminarier.

Forskningstiden utökas för flera medarbetare i form av aktivitetsmedel för forskning, fakultetsanslag, skivrarveckor, meriteringssatsningar och externa medel. Inom kompetensutveckling ryms bland annat högskolepedagogisk utbildning som organiseras av Centrum för akademiskt lärarskap (AKL) vid Mau. Därutöver sker särskilda satsningar på kompetensutveckling individuellt i samråd med prefekten på institutionen SOL eller i grupp utifrån behov som definieras i verksamheten av lärarlaget eller programnämnden. En styrka är att de undervisande lärarnas egen forskning ingår i utbildningen, och därmed säkerställs att studenten tar del av aktuell forskning. Yrkeslärarprogrammet vid Mau har också ingått i studier om digitala undervisningsformer vilket kommer studenten till del utifrån studiernas forskningsresultat. Den forskningsanknutna och professionsrelaterade utbildningsmiljön följs systematiskt upp i programnämnden som ansvarar för att programmet utvärderas och utvecklas i enlighet med kvalitetsarbetet vid Mau och inom fakulteten.

Arbetslaget som har det övergripande ansvaret för programmet är litet, och lärarna är huvudsakligen knutna till samma institution. De flesta lärarna arbetar även i VFU-kurserna. Detta innebär att lärarna har en god uppfattning om studentens väg genom utbildningen och om de teoretiska perspektiv som behandlas i UVK-kurserna och kan föra in dessa i trepartssamtal under studentens VFU. De möter studenten återkommande i kurserna vilket borgar för progression och att pedagogiskt fungerande relationer utvecklas mellan student och lärare. Programsamordnaren är lektor och utöver det arbetar sex lektorer och fyra adjunkter som kursansvariga, undervisande och handledande lärare.

Vid Mau ges också regelbundet kurser i högskolepedagogik och även handledarutbildningar, såväl högskoleförlagda som utlokaliserade, enligt avtal mellan lärosätet och partnerskolor. Till exempel har flera lärare på yrkeslärarprogrammet gått och lett kurser i Handledning och bedömning av lärares professionsutveckling (7,5 hp), och en lärare är nu kursledare för kursen sedan VT 2019. Personalens kompetensutvecklingsbehov följs årligen upp i medarbetarsamtal. Vidare har flera lärare gått kursen Att handleda uppsatser och självständiga arbeten på grundnivå och avancerad nivå (5 hp)

I fakultetens kvalitetssäkringssystem finns en systematik för att följa upp och säkerställa lärarkompetensen, inte minst genom en årlig strategisk uppföljning av fakultetens samlade lärarkompetens. En treårig kompetensförsörjningsplan upprättas för att säkerställa en adekvat lärarkompetens och som samspelar med institutionernas treåriga verksamhetsplaner och budget. I planen synliggörs jämställdhetsaspekter genom att antalet kvinnor och män för olika akademiska anställningar anges. (Se ”Uppföljning, åtgärder och

återkoppling”). Utöver den personal som redovisas i den bifogade tabellen finns en djup och bred lärarkompetens i utbildningsvetenskap, specialpedagogik, pedagogik och didaktik i fakultetens grundlärarprogram, ämneslärarprogram, kompletterande pedagogisk utbildning (KPU), speciallärar- och specialpedagogprogram samt magister-/masterutbildning i utbildningsvetenskap. Inom försöksverksamheten med praktikinära forskning Utbildning, lärande och forskning (ULF) knyts externa forskarutbildade lärare/lektorer till forskning och undervisning. Vid institutionen finns också en doktorand och dramapedagog med kompetens inom demokrati- och värdegrundsfrågor som efter disputation kommer att ansöka om meritering till lektor.

Ett utvecklingsområde är att tydligt fokusera forskning och kompetensutveckling som har direkt koppling till yrkesutbildning, yrkeskunskap och yrkesdidaktik. År 2019 rekryterades en medarbetare med en doktorsavhandling som behandlar yrkeskunskap och yrkeslärarutbildningen. Från och med VT 2020 är denna medarbetare programsamordnare. Under VT 2020 har en lektor i pedagogik rekryterats och kommer att ha delar av sin tjänst knuten till yrkeslärarprogrammet. Programmet har tidigare haft tre disputerade yrkeslärare som har slutat antingen på en pensionsavgång eller annan tjänst inom universitetet. Ytterligare satsningar på en ökad och fördjupad kompetens kommer att göras under HT 2020, bland annat genom lärarekrytering där det kommer att skrivas in att erfarenhet från yrkeslärarutbildningar är meriterande. Ett utvecklingsområde är således att återskapa den yrkesdidaktiska profilering av programmet som tidigare var en självklar del av det. Detta avser vi göra genom riktade rekryteringar med yrkesdidaktisk profil.

Vår bedömning är att lärarnas sammantagna kompetens i den utbildningsvetenskapliga kärnan är adekvat och står i proportion till utbildningens nuvarande volym innehåll, genomförande och uppdrag. Samtliga i lärarlaget arbetar också inom många av fakultetens andra program och fristående kurser vilket borgar för att erfarenheter och inspiration från andra studentgrupper och lärare i de andra programmen kan komma yrkeslärarutbildningen till del. Eftersom flertalet av fakultetens övriga program (exempelvis KPU, VAL och ULV) har UVK i fokus har yrkeslärarprogrammet tillgång till fakultetens lärare för t ex gästföreläsningar.

Lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs upp och återkopplas kontinuerligt med berörda intressenter i olika samarbetsorgan. En styrka är att fakultetens kvalitetssäkringssystem som implementerades HT 2018 innebär en systematik för att följa upp och säkerställa den samlade lärarkompetensen i fakultetens utbildningar och därmed för yrkeslärarprogrammet.

Förutsättningar - Utbildningsmiljö

Bedömningsgrund:

Det finns en för utbildningen vetenskaplig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

En förutsättning för att studenterna ska kunna delta i en vetenskapligt utmanande kontext är att utbildningen bedrivs i en forskande miljö. Vid fakulteten finns nödvändiga vetenskapliga kompetenser för yrkeslärarutbildningen. Här finns en sammanhängande organisation, dels för administration av lärarutbildning, dels för forskning och forskarutbildning. Under våren 2018 utlyste fakulteten medel för att stärka och forskningsanknyta lärarutbildningen genom att seniora forskare och adjunkter tillsammans genomför forskning inom ramen för den egna utbildningen. År 2017 startade Mau den fakultetsövergripande forskarskolan *Lärande i mångkulturella samhällskontexter* som tar sig an lärandets villkor och hur det relaterar till en mångkulturell värld. En av yrkeslärarprogrammets lärare (adjunkt) ingår i den nationella forskarskolan, *Special Education for Teacher Educators* (SET) som har Malmö universitet

som världlärosäte. Dessa satsningar är högst relevanta för yrkeslärarprogrammet genom att studenten tar del av dem dels genom kurslitteratur, dels via gästföreläsare och seminarieledare i kurserna.

Under de senaste åren har ett tydligt arbete inletts mot att utveckla institutionen SOL:s forskningsverksamhet, inte minst som ett led i att Malmö högskola i januari 2018 omvandlades till universitet. Ett viktigt inslag i denna utveckling är specificerade forskningsmiljöer vars syfte är att samordna institutionens forskningsverksamhet och att öka forskningsvolymen. För att säkra forskningsanknytningen av yrkeslärarutbildningen ska framtida finansiering och rekryteringar av forskande medarbetare ske i samklang med denna ambition. Vid institutionen är forskningen organiserad runt plattformen Research Platform for Education and Special Education (RePese). Inom RePese finns ett antal undergrupper med forskning inriktad på Fenomenografi/variationsteori/Learning Study (PeVaLS), Högre utbildning (RAHE), Specialpedagogik (ReDES) och Skolledarskap och utveckling (ELD). Några av yrkeslärarprogrammets medarbetare är aktiva i dessa grupper. En styrka är att forskningen på detta sätt finns nära medarbetarna och att de som organiserar yrkeslärarprogrammet är verksamma inom samma institution. Personalen har också ett nära samarbete med biblioteket som bistår med litteratursökning, referenshanteringssystem, publicering och spridning av forskning. Personalen är väl förtrogen med och har tillgång till support när det gäller digitalisering och digitala undervisningsformer som till exempel digitala direktföreläsningar, inspelade föreläsningar, chatinteraktion med studenter, delade dokument och olika digitala presentationsformer.

Yrkeslärarutbildningen delar med alla professionsutbildningar utmaningarna att inom utbildningen skapa en helhet avseende teori och praktik, att göra yrkeserfarenheten relevant för det vetenskapliga perspektivet och praktiken och omvänt, att göra de vetenskapliga ansatserna och resultaten relevanta för yrket. Balansgången har varit underbelyst i forskningen, men har under senare år kommit mer i fokus. Denna relativt nya uppmärksamhet är i högsta grad relevant för yrkeslärarutbildningens utveckling, både nationellt och på yrkeslärarutbildningen på institutionen SOL. Forskare vid fakulteten och aktiva medarbetare inom yrkeslärarprogrammet driver forskningsfrågor som adresserar relationen mellan teori och praktik, ofta med utgångspunkt i VFU. Till exempel: Kognitiva och sociala processer i trepartssamtalen, där studenten, VFU-handledaren och VFU-läraren medverkar, och vad som bestämmer utfallet av denna viktiga aktivitet. Resultaten av dessa forskningsinsatser har gett ett direkt avtryck i en fakultetsövergripande diskussion om VFU och hur den ska ledas och organiseras.

Utöver frågorna om teori och praktik efter att studenterna har kommit in i utbildningen, tillkommer en omständighet som särskiljer yrkeslärarutbildningen från utbildningar som den vid en första anblick delar många förutsättningar med såsom grundlära- och ämneslärarutbildningarna. Utmaningen ligger i hur yrkeslärarstudenterna ges tillträde till utbildningen. Blivande yrkeslärarstudenter antas med utgångspunkt i bedömning av deras yrkesmässiga kompetens, som de förväntas dokumentera och göra en beskrivning av i text, det vill säga antagningen baseras inte uteslutande på akademisk lämplighet, speglad i till exempel gymnasiebetyg. Översättningen av en praktikgrundad kunskapsform till en akademisk/vetenskaplig, före utbildningens start är frågor som har saknat uppmärksamhet i forskning. Denna aspekt av yrkeslärarutbildningen riktar sökljuset mot utbildningens kvalitet med avseende på vilka kompetenser inom yrkeslärarutbildningen som ska tas om hand av universitetet och vilka som eventuellt bäst omhändertas av branschorganisationerna. Denna utmaning skiljer yrkeslärarutbildningen från jämförbara utbildningar. I den diskussionen krävs en vetenskapligt kvalificerad stämning som kan överbrygga och ge perspektiv på de utmaningar som har historiska rötter (balansgången mellan teori och praktik) och de mer dagsaktuella, som till exempel den skriande bristen på yrkeslärare med lärarlegitimation. Var den diskussionen kommer att landa är för tidigt att sia om, men medarbetarna vid yrkeslärarprogrammet är väl rustade att bidra med viktiga inlägg, inte minst genom att en av de få som har bedrivit forskning kring dessa centrala frågor är yrkeslärarprogrammets samordnare.

En överordnad strategi vid Mau är internationaliseringen av utbildning och forskning (Strategi 2022). Lärarna på yrkeslärarprogrammet har inletts ett samarbete med danska och norska kollegor om yrkeslärarutbildning. Denna samverkan har som syfte att rent konkret samverka i frågor som rör utbildningen. Institutionen SOLs forskning bryter delvis ny mark med avseende specifikt på yrkeslärarutbildningen. På fakulteten inklusive SOL bedrivs därutöver forskning som är relevant för UVK-kursernas innehåll. I dessa avseenden gör vi bedömningen att forskningen i direkt anslutning till programmet och i dess närhet på fakulteten, på ett

nationellt och internationellt plan ligger i framkant. Ett utvecklingsområde är att tydligare möjliggöra kontinuerlig reflektion om forskning för studenterna. De fysiska träffar som arrangeras inom ramen för kurserna blir ofta kompakta och mycket ska hinnas med på kort tid. Den fördel som en campusförlagd utbildning ger, att till exempel sprida ut seminarier i schemat och därmed ge tid åt reflektion och fördjupning, saknas i distansutbildningar. Denna svårighet har genom forskningsbaserade digitala lärandeformer kompenseras för, och ytterligare satsningar kommer att göras för att utveckla en seminarieverksamhet, för såväl personal som studenter, vilken är anpassad för att utbildningen ges på distans (se även rubrik Studentgenomströmning och framåtblickande kvalitetshöjande åtgärder under "Uppföljning, åtgärder och återkoppling"). Sedan flera år tillbaka har vi också skapat möjligheter för studenter att delta i workshoppar som behandlar kurslitteratur, kursuppgifter och akademiskt skrivande.

Vår bedömning är att studenter och lärare befinner sig i en utbildningsmiljö som är forskningsanknuten och professionsinriktad och som utvecklas i samverkan med våra partners (se "Arbetsliv och samverkan"). Det finns en för utbildningen god vetenskaplig och professionsinriktad miljö, och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning. Vi har identifierat åtgärder för att förstärka denna miljö ytterligare.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

1. För yrkeslärarexamen ska studenten

- visa sådana kunskaper i didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för yrkesutövningen i övrigt samt visa kännedom om vuxnas lärande,

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Dessa exempel kan bestå av kursmål, lärandeaktiviteter, hur examinationsuppgifter är utformade och vilka bedömningskriterier som används.

Utformning och genomförande

Arbetet med ämnesdidaktik, metodik och lärande pågår i både HFU- och VFU-kurser under hela utbildningen. Många studenter har utvecklat kunskaper i eller om didaktik redan vid antagningen till utbildningen, eftersom de dels redan kan arbeta eller ha arbetat som lärare, dels kan ha eller ha haft lärlingar i den verksamhet där de är eller har varit verksamma. I examensmålet finns termen ämnesdidaktik vilket inte alltid är tillämpligt i yrkeslärarutbildning. Medan didaktik behandlar frågor om undervisningens innehåll och organisering generellt så handlar yrkesdidaktik om innehållet i ett yrke, i yrkeslärarutbildning och utformningen av densamma i relation till innehållet i olika yrkesämnen. För enkelhetens skull använder vi i det följande endast termerna didaktik och yrkesdidaktik. Utformningen och genomförandet redovisas här med exempel från UVK 2 (15 hp) i den andra terminen, UVK 5 i den fjärde terminen (12 hp) och VFU I (12 hp) i den första terminen samt VFU IV (6 hp) i den sista terminen.

Den första kursen UVK 1 behandlar sociala relationer och pedagogiskt ledarskap, vilket uttrycks i ett av kursmålen. Studenten ska *kunna redogöra för och värdera teoretiska perspektiv på pedagogiskt ledarskap samt diskutera dess innebörder för pedagogisk praxis*. Förutom att studenten tillägnar sig kunskap om pedagogiskt ledarskap förbereder kursen för mötet med skolverksamhet med avseende på värdegrund, skolans demokratiuppdrag och relationer, och lägger därmed grunden för den kunskap och förståelse som krävs för att göra didaktiska ställningstaganden. Denna kurs utformas med olika läraaktiviteter såsom seminarier, workshoppar och forumspel samt skriftliga uppgifter som alla omfattar didaktik. Arbetet med didaktik fortsätter i kommande kurser, där det är huvudfokus i UVK 2, belyses utifrån ett specialpedagogiskt perspektiv i UVK 3, och behandlas utifrån ett läroplansteoretiskt perspektiv i UVK 4. I UVK 5 fördjupas studentens kunskaper och förståelse i ett yrkesdidaktiskt utvecklingsarbete. Den HFU-kurs som mest explicit adresserar kunskap om didaktik inklusive metodik, samt vuxnas lärande är UVK 2. I denna finns till exempel kursmålen: *välja och analysera resurser för lärande och bedömning i utformningen av lärandesituationer med utgångspunkt i teorier om lärande, styrdokument, ungas och vuxnas förutsättningar och behov samt krav i yrkesutövningen och genomföra, dokumentera och ta ställning till didaktikens centrala frågor med utgångspunkt i teorier om lärande, ämnesplan, yrkesämne samt ungas och vuxnas förutsättningar och behov*. I kursen får studenten bekanta sig och arbeta med teorier och begrepp kopplade till lärande och didaktik inklusive metodik. Hen gör såväl lektionsplanering som kursplanering med utgångspunkt i det egna yrkeskunnandet samt tillämpliga utbildningsvetenskapliga och didaktiska perspektiv och modeller utifrån de klassiska frågorna vad, hur, varför, vem och när. I dessa uppgifter ingår också att ha kunskap om och förståelse för lärande ur ett första- och andraspråksperspektiv. I olika uppgifter, som till exempel kursplanering, använder studenten styrdokument från den skolförhållande som hen är verksam i, vilka kan omfatta både gymnasial yrkesutbildning och vuxenutbildning. Styrdokument och kursplaner för såväl gymnasial utbildning som vuxenutbildning finns i litteraturlistan och är obligatoriska för samtliga studenter. I utbildningen sista kurs genomför studenten ett självständigt yrkesdidaktiskt utvecklingsarbete vilket innebär att studenten här sätter samman aspekter av relevanta teoretiska och didaktiska perspektiv och fördjupar sin kunskap utifrån en självvald problemformulering med relevans för det egna yrkesdidaktiska området. Ett mål i denna kurs är att: *planera en studie av ett identifierat problem eller utvecklingsområde inom yrkesprogrammet enligt vetenskapliga principer och pröva den i det pedagogiska och yrkesdidaktiska ämnesområdet*. Ett annat mål är att *kunna urskilja forskningsprocessens och utvecklingsarbetets olika delar i relation till det yrkesdidaktiska ämnesområdet, samt konkretisera och analysera hur dessa delar förhåller sig till varandra*.

Under samtliga VFU-kurser tillägnar sig studenten kunskap om och förståelse för didaktik och metodik. VFU-kurser och HFU-kurser är tydligt länkade. Under VFU-kurserna hämtar studenten underlag till kursuppgifter i HFU-kurserna samt tillämpar och reflekterar över de klassiska didaktiska begrepp och modeller som behandlats i HFU-kurserna. Varje VFU-kurs utformas individuellt för att anpassas till den enskilda studentens professionsutveckling, utifrån de yrkesämnena hen är antagen till och med hänsyn till tidigare erfarenheter av läraryrket. Handledaren tar ansvar för att i samråd med VFU-läraren (examinatorn) lägga upp kursen utifrån studentens starka och svaga sidor i relation till kursens lärandemål och utifrån den bedömning av studenten som gjorts i tidigare VFU-kurs. Det åvilar VFU-läraren och handledaren att följa upp och stödja studenten i att utveckla sina kunskaper om och insikter i didaktik och lärandeteoriers relevans för den egna undervisningen. I enlighet med avtal ska studenter bjudas in till skolans didaktiska seminarier om sådana hålls.

Följande lärandemål fokuserar kunskap i didaktik och yrkesdidaktik inklusive metodik i VFU I: *Studenten ska kunna planera och leda undervisning i kommunikation med elevgruppen utifrån didaktiska överväganden och med ett relevant ämneskunnande*. VFU I genomförs under tiden som UVK 1 genomförs. VFU-kursens fokus är såväl kommunikativ som metodisk kompetens baserad på kunskap om teorier om pedagogiskt ledarskap och didaktiska perspektiv och modeller. I VFU I krävs att studenten använder olika sätt att engagera eleverna kring ett innehåll genom att med stöd i didaktisk teori operationalisera sina yrkesämneskunskaper i undervisning.

I UVK 2 fortsätter och fördjupas arbetet med didaktik, metodik och lärande utifrån teorier såsom behaviorism, konstruktivism, progressivism, kognitivism, dialogism, sociokulturella perspektiv och relationell pedagogik. I denna kurs hålls minst fem föreläsningar på campus. Dessa föreläsningar

tillhandahålls också digitalt. Frågor om didaktik och metodik följs upp genom att seminariebehandlas och förankras i relevanta styrdokument och kurslitteratur/forskning om didaktik och metodik. Studenten deltar också i workshoppar på campus. Gemensamma diskussioner, analoga och digitala, ger studenten ökad förståelse för hur didaktiska teoretiska begrepp ska kunna förstås och användas och därmed hur didaktiska överväganden kan göras i undervisningen i de yrkesämnen som studenten är antagen i och utifrån de skolformer som studenten utbildas för.

I anslutning till en halv dags föreläsning om ”sambandet mellan vardagsspråk och det ämnesspecifika språket samt ungas och vuxnas lärande” får studenterna i uppgift att utifrån relevant litteratur och didaktiska överväganden planera för en språk- och kunskapsutvecklande undervisning samt genomföra och utvärdera undervisningen under VFU II. Efter VFU-kursen genomförs ett seminarium där studenterna redovisar och diskuterar sina erfarenheter i relation till läst litteratur, och studenten ges således möjlighet att lyfta, diskutera, analysera samt problematisera sambandet mellan språk- och kunskapsutveckling hos unga och vuxna utifrån ett didaktiskt perspektiv.

I VFU IV ska *studenten med utgångspunkt i goda ämneskunskaper och teoretiskt förankrade didaktiska överväganden självständigt kunna organisera och genomföra undervisning på ett dialogiskt och empatiskt sätt med elevers olika intressen, förmågor och behov i tydligt fokus*. Det ställs således höga krav på att studentens undervisning tar sin utgångspunkt i goda yrkesämneskunskaper och i teoretiskt förankrade yrkesdidaktiska överväganden. Under kursen fördjupar studenten sin kunskap och förståelse för didaktik, och metodik i gemensam reflektion med handledaren och andra lärare samt med VFU-läraren i trepartssamtalet. Studenten ska omsätta forskningsbaserad didaktisk kunskap i handling. Hen ska motivera hur den egna undervisningen läggs upp för unga och vuxna elever och elever med särskilda behov eller elever som lär på ett annat språk än förstaspråket i de fall det finns sådana elever i den aktuella elevgruppen. Handledaren ger fortsatt stöd och formativ bedömning, men på den här nivån ställs det höga krav på att studenten självständigt och medvetet utvecklar sin yrkesdidaktiska kunskap och kompetens utifrån elevernas behov och förutsättningar. I denna avslutande VFU-kurs förväntas studenten med säkerhet kunna hantera olika aspekter av konkret yrkesdidaktik i relation till och integrerat med teorier inom den utbildningsvetenskapliga kärnan. Studenten ska kunna använda och förstå klassiska didaktiska begrepp och modeller, utifrån olika pedagogiska perspektiv och olika teorier om lärande. Vidare ska studenten kunna förstå och använda teorier kring språk- och kunskapsutveckling som tar avstamp i ett sociokulturellt perspektiv på kommunikation och lärande i jämförelse med andra teoretiska perspektiv, såsom kognitivism, relationell pedagogik och behaviorism.

Lärarna i HFU-kurserna ansvarar förutom för kursinnehållet också för att knyta detta stoff till VFU-kurserna. I UVK 5, som genomförs efter VFU IV, görs detta genom att studenten skriver ett självständigt yrkesdidaktiskt utvecklingsarbete, som tar utgångspunkt i något yrkesdidaktiskt utvecklingsområde utifrån de erfarenheter studenten har gjort under tidigare VFU-kurser.

Säkerställande

I bedömningen av studenten i VFU-kurserna använder VFU-läraren de kriterier och nivåbeskrivningar som finns i styrdokumentet *På väg mot läraryrket*, vilka preciserar kursens lärandemål avseende ämneskunnande och yrkesdidaktisk kunskap och färdighet. Kriterierna och nivåbeskrivningarna uttrycks i såväl text som matris och utgör underlag för VFU-lärares bedömning.

För godkänd prestation i VFU I krävs att studenten kan resonera om sina didaktiska ställningstaganden med stöd i didaktiska begrepp och modeller samt styrdokument. Studenten ska kunna reflektera med stöd i de begrepp som hen hittills tillägnat sig i HFU-kursen samt den kunskap om didaktik som hen tillägnat sig i samtal med handledaren under kursens gång. I samtal med handledaren och i trepartssamtalet, som äger rum efter att VFU-läraren har sett studenten genomföra undervisning, krävs att studentens teoretiska och didaktiska förhållningssätt är uttalat. Studenten ska motivera sitt undervisningsupplägg och sin metodik utifrån en medvetenhet om didaktiska begrepp och modeller. Trepartssamtalet är både en lärtaktivitet och en avstämning och ett säkerställande av var studenten befinner sig i sin professionsutveckling. I det avslutande examinerande seminariet krävs att studentens analys av egen och andras dokumenterade undervisning är vetenskapligt underbyggd och förankrad i didaktiska begrepp. Det ingår också i examinationen att dra slutsatser för att kunna vidareutveckla den egna didaktiska och metodiska kunskapen och färdigheten i

nästkommande VFU-kurs. Ett viktigt bedömningsunderlag för VFU-läraren är det underlag som handledaren skriver utifrån lärandemålet och de tillhörande nivåbeskrivningarna och kriterierna för bedömning i *På väg mot läraryrket*.

I UVK 2 examineras kunskap och förståelse för didaktik och lärande genom en skriftlig individuell uppgift som behandlar olika lektionsplaneringar, en skriftlig paruppgift som behandlar planering av en hel kurs och en muntlig presentation. För godkänd prestation krävs att studenten motiverar och problematiserar sin metodik och sina didaktiska val med hjälp av adekvata didaktiska begrepp och modeller samt med tydlig förankring i relevanta styrdokument. Studentens resonemang ska vara nyanserat och väl förankrat i relevant kurslitteratur.

I VFU IV är kriterier i *På väg mot läraryrket* som studentens kunskap prövas mot bl. a. att hen, med stöd av sitt ämnes- och ämnesdidaktiska kunnande, kan engagera elever samt arbeta strukturerat och medvetet för att främja elevers språkliga och kognitiva utveckling. I trepartssamtalet tar studenten ett stort ansvar för att samtalet utgår från egna frågeställningar och problematiseringar av den egna undervisningen grundat i relevant yrkesdidaktisk teori. I det avslutande examinerade seminariet krävs att studenten uppvisar god förmåga att föra ett konstruktivt samtal baserat på egna och andras dokumenterade erfarenheter grundat i vetenskap och beprövad erfarenhet. För godkänd prestation krävs vidare att studenten initierar olika didaktiska och yrkesdidaktiska perspektiv och för nyanserade resonemang med stöd i adekvata teoretiska perspektiv om lärande såsom hur bedömning kan användas som redskap för att utveckla elevers lärande i yrkesämnet. Här kan studenten t.ex. analysera och diskutera hur formativ bedömning används i teoriundervisning jämfört med praktiska moment. Ett viktigt bedömningsunderlag för VFU-läraren är det underlag som handledaren skriver utifrån lärandemålet och de tillhörande nivåbeskrivningarna och kriterierna i *På väg mot läraryrket*.

Styrkor, utvecklingsområden och sammanfattande bedömning

En styrka i vårt arbete med att uppfylla examensmålet är att vi har ett fokus på didaktik och metodik och att integreringen av VFU-kurser och HFU-kurser fungerar väl, vilket innebär en god progression i studentens tillägnande av didaktisk kunskap och förståelse. Det vi identifierar som ett utvecklingsområde är att i kurser, kursplaner och undervisning klargöra och därmed åstadkomma ett tydligare förhållningsätt till begreppen allmändidaktik, ämnesdidaktik, yrkesämnesdidaktik och yrkesdidaktik. Vår avsikt är att framöver också betona yrkesdidaktik i enlighet med Prop. 2009/10:89 där det står ” *För att tillgodose att nödvändiga yrkesdidaktiska kunskaper erhålls är det av stor vikt att det yrkesdidaktiska perspektivet genomsyrar kurserna i den utbildningsvetenskapliga kärnan...* ”. Vi har sedan HT 19 påbörjat ett arbete där vi förtydligar formuleringar rörande didaktik i kursplaner, genom att skilja allmändidaktik från yrkesdidaktik. Utifrån detta avser vi sedan att adressera relationen mellan ett yrkesämne, som utgör en del av en helhet, och ett yrke vilket är kopplat till en helhetsförståelse av ett yrkeskunnande och en yrkesidentitet. För att också få det yrkesdidaktiska perspektivet att genomsyra hela utbildningen, trots att vi från universitetets sida saknar yrkesämneskompetens med relevans, planerar vi att på ett ännu mer uttalat och systematiskt sätt än idag ta tillvara studenternas yrkeskunskap och därmed grunda utbildningen tydligare i de yrkesämnena studenterna är antagna i. Ett forum för detta är den utvidgade seminarieverksamhet som vi planerar att genomföra med studenterna med start HT 20, såväl på campus som digitalt. Vi avser att också bjuda in alumner, VFU-handledare och särskilt skickliga lärare. Det innebär också att vi kommer att se över innehåll och vissa formuleringar i befintliga examinationsuppgifter. Ett annat utvecklingsområde vi ser utifrån samhällsutvecklingen med allt fler kommunala yrkesinriktade vuxenutbildningar är att förstärka perspektivet vuxnas lärande. Såsom examensmålet är formulerat handlar det om *kännedom om*, men vi menar att alla studenter bör få fördjupad förståelse för och kunskap om vuxnas lärande. För att bättre tillgodose studentens möjlighet att ta del av teori och praktik när det gäller vuxnas lärande planerar vi att ytterligare förstärka litteraturlistorna med detta perspektiv samt lyfta frågan i den seminarieverksamhet som vi startar HT20 för yrkeslärarstudenter. I dessa seminarier kan likheter och skillnader mellan ungas och vuxnas lärande diskuteras och därmed kan kunskapen om detta fördjupas tydligare än vad som redan görs.

Vår bedömning är att HFU- och VFU-kurserna fungerar väl och är tydligt integrerade. I utvärderingar uttrycker studenter att de har kunnat omsätta innehåll i HFU-kursen i VFU, vilket har gett dem

handlingsberedskap i sin undervisning. Kursplanerna i VFU tillsammans med texter och matriser i *På väg mot läraryrket* är desamma för yrkeslärar- och ämneslärarprogrammet och fungerar väl, men vi ser ett behov av specifika kursplaner för yrkeslärarprogrammet. Därför arbetar vi med att ta fram sådana under 2020. De ska gälla från antagning 2021. I de nya kursplanerna kommer teoretisk kunskap om yrkesdidaktik och metodik att stärkas. Den teoretiska grunden stärks också genom de nya lärandemålen med tydligt uttalade krav på kunskap baserad på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Exempel på nya lärandemål med relevans för såväl Mål 1 som Mål 2 redovisas under Mål 2. Till dessa nya kursplaner kommer en specifik skrift *På väg mot yrkesläraryrket* att tas fram antingen som en helt egen skrift eller som en tydligt avgränsad del i den som gäller för övriga lärarprogram.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

2. För yrkeslärarexamen ska studenten

- visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Dessa exempel kan bestå av kursmål, lärandeaktiviteter, hur examinationsuppgifter är utformade och vilka bedömningskriterier som används.

Utformning och genomförande

Examensmålet utgör en central del av VFU-kurserna då det handlar om att visa färdighet och förmåga. Det är i dessa kurser som studenten får möjlighet att i praktiken planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning. Det är också i VFU som individuella elevers behov, förutsättningar, intressen och möjligheter blir synliga vilket gör det möjligt att bedriva undervisning som på bästa sätt stimulerar varje elevs lärande och utveckling successivt. Även i HFU-kurserna utvecklar studenten sin färdighet och förmåga att självständigt planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning. I UVK 2 använder studenten didaktiska begrepp och modeller för att göra kursplaneringar och lektionsplaneringar samt ge exempel på hur lektioner och planeringar kan examineras, betygsättas och utvärderas. Vi utgår från styrdokument från gymnasieskolan och Komvux eftersom studenten kan göra sin VFU i olika skolformer. Vi använder klassiska didaktiska begrepp och modeller och utgår från konstruktiv länkning. I våra seminarier/workshoppar, analoga och digitala, diskuterar vi ett antal exempel på kurs- och lektionsplaneringar genom att pröva olika teorier om lärande och genom att anta olika perspektiv och använda en repertoar av metoder i den tänkta planeringen t.ex. språkbaserad undervisning, elevaktiva arbetssätt, samarbetsmetoder, gestaltningar, estetiska uttryck, text utifrån ett vidgat textbegrepp samt perspektiv som genus, etnicitet och jämställdhet. Vi resonerar och prövar rummets möjligheter, vem vi möter i en skola för alla och diskuterar olika resurser som finns inom olika yrkesämnen. Efter ett antal seminarier skriver studenten färdigt uppgifterna, vilka de sedan kan använda i nästkommande VFU. I UVK 2 utvecklar studenten färdigheter i provkonstruktion, bedömning/betygsättning och utvärdering utifrån dessa uppgifter. Genom detta upplägg utvecklar studenten

sin kunskap och förståelse för didaktik och metodik till färdigheter och förmåga att planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten.

Med den grund som läggs i UVK 2 exemplifieras måluppfyllelsen med kursmål i kurserna UVK 3, UVK 4, VFU II och VFU IV, där fokus riktas tydligt mot att nå varje elev. I UVK 3 finns målet *att visa fördjupad förmåga att problematisera egna och andras erfarenheter och exemplifiera tänkbara konsekvenser utifrån medvetna val av praktiskt-pedagogiska förhållningssätt med stöd i olika lärande- och utvecklingsteorier och ett socialt hållbart perspektiv samt hur dessa kan skapa förutsättningar för alla elever att lära och lyckas.* Alla elever innefattar dock inte enbart elever med specialpedagogiska behov. I UVK 4 fokuseras därför värdegrundsfrågor utifrån ett läroplansteoretiskt perspektiv där förmågan att problematisera maktordningar är av central betydelse för att studenten ska utveckla förmågan att tillgodose varje elevs lärande och utveckling. Ett mål i denna kurs är; *att kunna analysera skolans värdegrund i relation till yrket och de grundläggande demokratiska och mänskliga rättigheterna samt till maktordningar såsom genus, klass och etnicitet samt till en hållbar utveckling.*

Studentens förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning för varje elevs lärande och utveckling utvecklas i samtliga VFU-kurser. Studentens måluppfyllelse redovisas här med exempel från VFU II i den andra terminen och VFU IV i den sista terminen. I bedömningen av studenten använder VFU-läraren de kriterier och nivåbeskrivningar som finns i styrdokumentet *På väg mot läraryrket* vilka preciserar kursens lärandemål avseende förmågan att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning för att stimulera varje elevs lärande och utveckling. Kriterierna och nivåbeskrivningarna uttrycks i såväl text som matris och utgör underlag för VFU-lärares bedömning.

Följande lärandemål i VFU II har relevans för Mål 2: Studenten ska

- *kunna planera och leda undervisning utifrån verksamhetens mål och med ett relevant ämneskunnande samt med beaktande av elevers, intressen, förmågor och behov*
- *kommunicera och samverka med elever och vuxna på ett tydligt, lyhört och ansvarsfullt sätt i enlighet med skolans uppdrag*
- *kunna reflektera över sin lärarroll med tydlig och relevant koppling till de teoretiska studierna samt formulera slutsatser för den egna professionsutvecklingen*

I VFU II krävs att studenten kan koppla ihop sina yrkesämneskunskaper med yrkesdidaktiska kunskaper och omsätta dessa kunskaper i handling. Vidare krävs att studenten har kunskap om och tillämpar de utvärderings- och bedömningskriterier som gäller för de yrkesämnena och kurser som hen undervisar i samt gör relevanta kopplingar till styrdokumentens mål. Ett annat krav är att studenten formulerar och kommunicerar mål och bedömningskriterier utifrån styrdokumentet så att eleverna förstår. I detta arbete använder studenten kvalitativa former för respons och bedömning och utvärderar dessa. Under kursens gång prövar studenten medvetet varierande arbetssätt och metodik för att främja elevernas kognitiva och språkliga kunskapsutveckling samt utvärderar arbetssätten i dialog med handledaren. Hen arbetar med en teoretiskt underbyggd metodik, och det finns ett tydligt sammanhang som kopplar samman elevernas tidigare kunskaper med deras pågående lärande. Studenten framställer egna läromedel av olika slag och använder sig av varierande former av läranderesurser som till exempel kamratlärande, inklusive digitala medier på ett konstruktivt och vetenskapligt underbyggt sätt. I kursen krävs vidare att studenten agerar på ett sådant sätt att förmågan till utvärdering och utveckling visas såväl i självständig handling som i samtal om den egna undervisningen. Genom kursens gång arbetar studenten medvetet med att använda ett professionellt språk i samtal med handledaren och andra lärare om elevers lärande och utveckling. Det åvilar handledaren att uppmuntra studenten att delta i arbetslagets samtal och i det pedagogiska utvecklingsarbete som bedrivs på skolan, och det är studentens ansvar att ta tillvara de möjligheter som står till buds för att tillägna sig kunskap om verksamhetens olika delar. Förmågan att självständigt ompröva gjorda erfarenheter utifrån olika synvinklar och med elevernas förutsättningar och behov i fokus ska således finnas på den här nivån. Studentens undervisning präglas av lyhördhet för yttranden och stämningar i elevgruppen och en förmåga att ta hänsyn till dessa i det fortsatta arbetet. Ett sätt för studenten att visa lyhördhet för elever är att ge utrymme för deras frågor och att utveckla sin undervisning med stöd i deras utvärderingar.

I UVK 3 arbetar studenten med viktiga specialpedagogiska frågor för att kunna möta varje elevs behov för lärande. Studenten får ta del av föreläsningar av personer med expertis inom områden som behandlar läs- och skrivsvårigheter, matematiksvårigheter, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, specialpedagogiska perspektiv, skolsvårigheter ur ett utvecklingsekologiskt perspektiv, kartläggning, flerspråkighet, utveckling under ungdomstiden samt akademiskt skrivande. Förutom i föreläsningsform bearbetas dessa teman i seminarieform, på campus och digitalt. I UVK 3 får studenterna också ta del av aktuell forskning från institutionen/fakulteten i ämnen som har direkt koppling till kursens lärandemål. Det akademiska skrivandet utgör en röd tråd i utbildning och preciseras närmare under Mål 3.

Såväl digitala som analoga föreläsningar erbjuds i kurserna. Varje föreläsning avslutas med en innehållsfråga för den enskilda studenten/studentgruppen att reflektera kring. I UVK 4 används föreläsningar som inspiration och grund för studenten att arbeta med läroplansteoretiska och värdegrundsrelaterade frågor som kopplas till klass, genus och etnicitet. I övriga lärarakiviteter som sker i grupp och individuellt utgår studenten i denna kurs från ett problembaserat förhållningssätt samt begrepp som förekommer i kursens mål med stöd i föreläsningar och litteratur. Studenten ingår i en grupp om cirka fem studenter. Gruppen handleds i sitt utforskande under träffar med kurslärare. I kursen läser studenten en avhandling med relevans för målet som studenten själv väljer och för en läslogg över denna. Studenten använder sedan gruppuppgiften och läsloggen i en individuell skriftlig uppgift.

Följande lärandemål i VFU IV har relevans för Mål 2: Studenten ska

- *med utgångspunkt i goda ämneskunskaper och teoretiskt förankrade didaktiska överväganden självständigt kunna organisera och genomföra undervisning på ett dialogiskt och empatiskt sätt med elevers olika intressen, förmågor och behov i tydligt fokus.*
- *med utgångspunkt i forskning och erfarenhetsbaserad kunskap kunna kritiskt värderande reflektera över sitt uppdrag samt kunna formulera tydliga slutsatser för den egna professionsutvecklingen.*
- *på ett ansvarsfullt och empatiskt sätt kunna samverka med skolans aktörer kring verksamhetens mål och utformning.*

I den sista VFU-kursen krävs att studenten med hög grad av självständighet identifierar vad som behöver utvecklas i den egna undervisningen för att eleverna ska ges förutsättning att lära och utvecklas i en trygg och utvecklande läromiljö. Studentens undervisning har elevers olika sätt att lära i fokus. Hen uppvisar en bred repertoar av undervisningsmetoder och arbetsformer samt använder dessa varierat och flexibelt för att möta elevernas olika förutsättningar och behov. Hen formulerar strategier baserade på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Studenten har ett prövande förhållningssätt och utgår från dessa strategier i utvärderande samtal om den egna undervisningen. Genom kursens gång ska studenten visa förmåga att föra konstruktiva samtal om den pedagogiska verksamheten med skolans aktörer. Studenten använder handledaren och andra lärare som samtalspartners i syfte att utvärdera och utveckla sin undervisning och tar aktivt del av arbetslagets löpande arbete. För godkänd prestation krävs att studenten kan dra slutsatser om mönster i verksamheten.

Säkerställande

Måluppfyllelsen i UVK 3 säkerställs i två examinerande seminarier med tillhörande individuella skriftliga uppgifter. I det första ska studenten självständigt presentera en planerad, genomförd och utvärderad undervisning utifrån lärande- och utvecklingsteorier, såsom konstruktivism och sociokulturell teori. I diskussion tillsammans med studentgruppen, utifrån ett systemteoretiskt perspektiv, ska studenten vidareutveckla undervisningen och den pedagogiska verksamheten i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling. I denna examination krävs att studenten ska visa hur hen kan inkludera *alla* sina elever i undervisningen och med ett tydligt fokus på att stödja de elever som har läs- och skrivsvårigheter eller matematiksvårigheter. För godkänd prestation krävs även att studenten ska kunna lyfta en fråga av specialpedagogisk karaktär samt leda en diskussion i studentgruppen utifrån denna fråga. I det andra

examinerande seminariet och den individuella texten ska studenten presentera en pedagogisk utredning/kartläggning som innefattar att identifiera svårigheter i skolsituationen för en elev som bör föranleda en pedagogisk utredning/kartläggning samt med hänsyn tagen till skol-, grupp- och individnivå kartlägga och analysera svårigheterna i elevens skolsituation. Vidare ska studenten kunna göra en pedagogisk bedömning av hur skolsituationen bör anpassas för eleven ifråga samt kunna redogöra för hur åtgärderna är kopplade till individ-, grupp- och skolnivå samt för hur samverkan med elever, vårdnadshavare och elevhälsan tar sig uttryck inom ramen för åtgärderna. För godkänd prestation krävs att studenten i sin pedagogiska utredning för ett nyanserat resonemang utifrån specialpedagogiska perspektiv såsom kompensatoriskt perspektiv, kritiskt perspektiv och dilemmaperspektiv. De två skriftliga proven följs upp av seminarier där studenten presenterar sitt skriftliga prov för studentgruppen. Tillsammans med övriga studenter ska studenten leda ett samtal för att belysa olika perspektiv på hur undervisningen skulle kunna vidareutvecklas för att stimulera olika elevers lärande och utveckling.

För godkänd prestation i VFU II krävs att studenten ”utvecklar flerstämmiga läromiljöer som på ett demokratiskt sätt stimulerar elevers lärande och utveckling” (ur *På väg mot läraryrket*) vilket bl.a. handlar om att studenten ser och bekräftar varje elev, leder resonerande samtal i lyhört samspel med eleverna samt behärskar och använder olika kommunikativa färdigheter och bedömningspraktiker. I styrdokumentet *På väg mot läraryrket* uttrycks studentens förväntade förmåga så här: ”... motivera, planera och leda undervisning med hänsyn till elevers skiftande förmågor, intressen och behov samt med hänsyn till perspektiv som jämlikhet”. För godkänd prestation måste studenten själv ta initiativ till samtal om pedagogisk verksamhet med skolans personal och också ta del av olika former av samverkan med vårdnadshavare som pågår under kursens gång. Studenten ska därutöver kunna hantera oförutsägbara situationer i den egna undervisningen och pröva alternativa tillvägagångssätt. I *På väg mot läraryrket* uttrycks denna förmåga så här: ”... organisera sitt arbete på ett genomtänkt sätt och överblicka konsekvenserna” samt ”vara flexibel och kunna hantera oförutsedda situationer”.

I trepartssamtalet ska studenten använda andras beprövade erfarenhet för att formulera slutsatser för hur den egna undervisningen ska kunna utvecklas. Studenten sätter den egna undervisningen i relation till teoretiska perspektiv och styrdokument samt granskar kritiskt alternativa tillvägagångssätt för sin fortsatta undervisning. I det avslutande examinerande seminariet krävs att studenten i dialog med sina kurskamrater förklarar och motiverar sin undervisning med kritisk distans samt formulerar slutsatser för fortsatt utveckling av den egna undervisningen. På den här nivån använder studenten ett professionellt språk i ett samtal som syftar till utvärdering och utveckling av egen och andras undervisning. Ett viktigt bedömningsunderlag för VFU-läraren är det underlag som handledaren skriver utifrån lärandemålet och de tillhörande nivåbeskrivningarna och kriterierna i *På väg mot läraryrket*.

I VFU IV ska studenten kunna utvärdera och utveckla sin undervisning och pedagogiska verksamhet genom att ställa upp hypoteser om konsekvenser av olika ageranden samt förklara och motivera sina val och överväganden med stöd i andras systematiserade erfarenheter i trepartssamtalet. På den här nivån ska studenten självständigt ta sin utgångspunkt i vetenskap och beprövad erfarenhet samt gjorda erfarenheter för att utveckla och utvärdera sin undervisning. Studenten ska kunna ta stöd i etiska och teoretiska perspektiv hämtade från HFU-kurser såsom specialpedagogiska teorier samt värdegrundsfrågor relaterade till teorier om maktordningar såsom genus, klass och etnicitet hämtade från UVK 3. I det avslutande examinerande seminariet krävs att studenten med stor säkerhet hänvisar till olika relevanta teorier om elevers lärande och kunskapsutveckling samt formulerar slutsatser för såväl olika elevers förutsättningar som lärar- och skolperspektivet. Ett viktigt bedömningsunderlag för VFU-läraren är det underlag som handledaren skriver utifrån lärandemålet och de tillhörande nivåbeskrivningarna och kriterierna i *På väg mot läraryrket*.

I UVK 4 examineras studenten utifrån ett läroplansteoretiskt perspektiv. I dessa skriftliga PBL-inspirerade uppgifter är kravet för godkänd prestation att analysen i texten bygger på relevant forskning och användande av adekvata styrdokument, teoretiska begrepp och resonemang. Vidare krävs att sambandet mellan skolans uppdrag, styrning och organisation på lokal, nationell och internationell nivå tydliggörs och diskuteras ur olika etiska och teoretiska perspektiv. Dessutom ska sambandet mellan skolans värdegrund och de grundläggande demokratiska och mänskliga rättigheterna samt till maktordningar såsom genus, klass och etnicitet diskuteras. För godkänd prestation krävs att analysen utmärks av en etiskt och teoretiskt grundad

reflektion kring de valda problemen och en initierad och nyanserad diskussion av de i problemet ingående begreppen.

Styrkor, utvecklingsområden och sammanfattande bedömning

Vår bedömning är att studenten ges tillfälle att utveckla förmågan att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling och att denna förmåga säkerställs genom examination. En styrka är att vi har en god integrering mellan HFU- och VFU-kurser, vilket vi menar utgör en viktig förutsättning för studentens måluppfyllelse, inte minst när det gäller färdighet och förmåga. En annan styrka är vårt fokus på specialpedagogikens olika aspekter och den goda tillgången till fakultetens expertis inom detta område. Likaså har vi olika läraktiviteter och examinationer som kopplar till maktordningar och demokratifrågor som beaktar betydelsen av alla elever.

Ett utvecklingsområde som vi har identifierat är att förstärka inkluderingen av studiestarka och särskilt yrkesskickliga elever. Detta menar vi är viktigt för yrkeslärarutbildning för att undvika att denna beskrivs och bedrivs utifrån ett bristperspektiv. Istället avser vi att betona och undervisa på vetenskaplig grund om komplexiteten i yrkeskunnandet. Vi har redan från och med VT 2020 förstärkt kurserna med föreläsningar på detta tema, och vi avser utveckla detta i såväl seminarier som en förstärkt alumnverksamhet genom vilken vi på ett bättre sätt kan tillvarata kunskap och erfarenhet hos yrkeslärare som besitter såväl lärarskicklighet som yrkesmässig excellens. Ett annat utvecklingsområde är att förstärka de delar av UVK 3 som behandlar språk- och matematiksvårigheter med en infärgning av yrkesutbildningens förutsättningar. Matematiken (logistik och optimering) i till exempel transportämnet är betydligt mer avancerad än i gymnasieskolans Matematik 1. Detta är en aspekt att utveckla och beakta avseende formuleringen ”alla elever”. Yrkeselever riskerar ibland felaktigt antas ha svårigheter när det istället kan handla om en bristande förståelse av relationen mellan yrket och utbildningssystemet. Ett annat utvecklingsområde är att förtydliga kursplaner och kursuppgifter med avseende på distinktionen mellan språksvårigheter, andraspråksperspektiv och det yrkesspecifika språket.

I de nya VFU-kursplanerna (se Mål 1) från antagning 2020 kommer bl. a förmågan att utvärdera och utveckla undervisning att tydliggöras i lärandemålen. Exempel på detta är följande lärandemål i VFU IV: *Studenten ska med utgångspunkt i elevers behov, intressen och förmågor kunna planera, genomföra och utvärdera sammanhängande undervisningssekvenser förankrat i skolans styrdokument och goda yrkesämneskunskaper och grundat i yrkesdidaktisk teori.* Ett annat nytt lärandemål i samma kurs tar fasta på studentens förmåga att utveckla pedagogisk verksamhet: *”... kritiskt granska skolans systematiska kvalitetsarbete och den egna professionsutvecklingen i relation till skolans uppdrag, grundat i vetenskap och beprövad erfarenhet”.*

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt i examensordningen.

Mål

3. För yrkeslärarexamen ska studenten (**Förslag på mål nedan enligt UKÄ:s urval**)

- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att utveckla sin kompetens både i yrkesämnet och i det pedagogiska arbetet.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Dessa exempel kan bestå av kursmål, lärandeaktiviteter, hur examinationsuppgifter är utformade och vilka bedömningskriterier som används.

Utformning och genomförande

Studentens värderingsförmåga och förhållningssätt avseende förmågan att definiera sitt behov av ytterligare kunskap i yrkesämnet och det pedagogiska arbetet utvecklas, prövas och examineras i såväl VFU-kurserna, som i de högskoleförlagda kurserna. I HFU-kurserna behandlas sociala relationer och pedagogiskt ledarskap i UVK 1, didaktik och bedömning i UVK 2 specialpedagogik i UVK 3 och läroplansteori i UVK 4. I VFU-kurserna finns lärandemål som kräver att studenten har kunskap i det eller de yrkesämnena som hen undervisar i. I alla kurser är yrkesläraryrket i fokus och innefattar en kunskapsutveckling och progression som innebär att studenten utvecklar kunskap, förståelse, färdighet och förmåga att axla sitt kommande uppdrag som yrkeslärare, med god värderingsförmåga och ett professionellt förhållningssätt. Här kommer måluppfyllelsen att redovisas med exempel från VFU I - IV och UVK 5.

I samtliga VFU-kurser finns ett fjärde lärandemål: *kunna identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och kompetens utifrån en värdering av de egna insatserna i kursen*. Studenten ska definiera sitt behov i form av en självvärdering som baseras på kursens lärandemål 1, 2 och 3 (Se "Arbetsliv och samverkan"). Behovet av ytterligare kunskaper avser därmed såväl kunskaper i yrkesämnet som didaktiska kunskaper. Samtliga VFU-kurser är utformade så att VFU-läraren presenterar kursens lärandemål och kvalitetskriterier samt redogör för kursens examinationsformer i ett obligatoriskt inledande seminarium. Inför seminariet ska studenten ha läst texter och matriser i *På väg mot läraryrket* utifrån VFU-lärarens instruktion. I en text med titeln *På väg mot kursmålen* redogör studenten för en aspekt per utvecklingsområde (Se "Arbetsliv och samverkan") med relevans för den egna professionsutvecklingen och ger exempel på kunskaper, färdigheter och förmågor som hen identifierar som behov att utveckla i kursen. Studenten ska hänvisa till relevanta skrivningar i *På väg mot läraryrket*. Texten ska lämnas till både VFU-läraren och handledaren och användas i handledningen av studenten genom kursen. Från och med VFU II ska texten relatera till den självvärdering som ingick i examinationen i den förra kursen. På så sätt beskriver studenten successivt sin professionsutveckling under hela utbildningen med fokus på förmågan att identifiera behov och formulera strategier för att utveckla ytterligare kunskap och kompetens med relevans för yrkesläraryrket. Av instruktionerna för trepartssamtalet framgår att studenten ska beskriva var hen befinner sig i sin professionsutveckling och vilket stöd hen behöver för att utvecklas. Handledaren ska också redogöra för var studenten befinner sig, och VFU-läraren ska ge återkoppling till båda. I trepartssamtalet får studenten därmed stöd i att reflektera över sitt yrkeskunnande, sin yrkesidentitet i relation till utvecklandet av lärarprofessionen och yrkeslärarens dubbla identiteter och yrkeskunnande.

Vi hänvisar till Mål 2 där vi redovisade lärandemål hämtade från VFU II och IV som har relevans även för detta examensmål: *att reflektera över sin yrkesroll med tydlig och relevant koppling till de teoretiska studierna samt formulera slutsatser för den egna professionsutvecklingen* (VFU II) samt *med utgångspunkt i forskning och erfarenhetsbaserad kunskap kunna kritiskt värderande reflektera över sitt uppdrag samt kunna formulera tydliga slutsatser för den egna professionsutvecklingen* (VFU IV). Där fokuserades studentens förmåga att förstå och värdera den egna professionsutvecklingen i utvecklandet av färdighet och förmåga att utvärdera och utveckla sin undervisning i både yrkesämnet och den pedagogiska verksamheten.

I UVK 5 genomför studenten ett självständigt yrkesdidaktiskt utvecklingsarbete om 12 hp. I denna kurs finns målen; *att planera en studie av ett identifierat problem eller utvecklingsområde inom yrkesprogrammet enligt vetenskapliga principer och pröva den i det pedagogiska och yrkesdidaktiska ämnesområdet och kunna urskilja forskningsprocessens och utvecklingsarbetets olika delar i relation till det yrkesdidaktiska ämnesområdet, samt konkretisera och analysera hur dessa delar förhåller sig till varandra*. Detta mål är kopplat till det pedagogiska arbetet i vilket studentens förmåga att värdera sitt behov av ytterligare kunskap i yrkesämnet och det pedagogiska arbetet blir centralt. Integreringen med tidigare VFU-kurser blir särskilt

tydlig i det yrkesdidaktiska utvecklingsarbetet genom att studenten använder sina erfarenheter och kunskaper från pedagogiskt arbete. I detta utvecklingsarbete hämtar studenten syfte och mål direkt från pedagogiskt arbete vilket blir avgörande för att sedan kunna göra pedagogiska och yrkesdidaktiska ställningstaganden. Studentens förmåga från tidigare VFU-kurser att både kunna definiera sitt behov av ytterligare kunskap och utarbeta strategier för att utveckla sådan kunskap kopplas här tydligt till behov av kunskapsutveckling inom verksamheten som studenten definierar genom utvecklingsarbetet. På så sätt identifierar sig studenten som en aktiv och kunskapsutvecklande medarbetare i framtida utvecklingsarbete i yrkesämne och pedagogisk verksamhet. De slutsatser som studenten kommer fram till använder hen också i den sista VFU-kursens skriftliga bedömningsuppgift (se nedan).

Utbildningen är utformad för att studenten ska ha förutsättningar att utveckla akademisk litteracitet och därmed ett professionellt yrkesspråk såväl skriftligt som muntligt och därigenom kunna visa värderingsförmåga och förhållningssätt. Vi har därför arbetat in en tydlig progression i *academic literacy* i yrkeslärarprogrammet. Detta är en del av en fakultetsövergripande satsning från 2015 då en arbetsgrupp tillsattes för att utveckla arbetet med *academic literacy* som omfattar en mängd olika kunskaper och färdigheter som akademiska studier såväl utvecklar som ställer krav på. Det handlar om att kunna läsa, skriva och tänka akademiskt, och om att bli deltagare i en disciplinär diskurs och att ha redskap för att kunna reflektera över och granska argument som skapas inom denna och i annan utbildningsverksamhet. I HFU-kurserna är de flesta examinationer skriftliga eller muntliga, där processerna inför examinationerna innebär kvalificerat läsande av akademiska texter, processkrivande och reflekterande i studiegrupper och enskilt. Vid kursstart i UVK 1 startar *academic literacy*-spåret med en föreläsning. Därefter erbjuds två tillfällen med workshoppar under kursens gång med fokus på hur studenterna konkret kan producera texter med utgångspunkt i examinationsuppgifterna. Sökning av akademiska texter genomförs med hjälp av expertis från biblioteket, och vid varje tillfälle repeteras och förankras akademiskt skrivande, läsande och talande. Experterna från biblioteket genomför också en föreläsning om begreppen akademiskt skrivande, läsande och talande samt litteratursökning. I samtliga UVK-kurser är kurslärarna noga med att i alla examinationer kräva både skriven text och muntlig redovisning tillsammans med andra representationsformer som till exempel forumspel och olika digitala framställningar för att variera studenters möjlighet att visa kunskap. Att ge studenten möjlighet att ta del av och genomföra olika redovisningsformer utgör också lärtillfällen, tillämpbara i det egna arbetet som yrkeslärare. Genom att studenten genomför olika redovisningsformer och reflekterar över dessa stärks hens förmåga att utveckla sin värderingsförmåga, sitt förhållningssätt och möjligheter att prova nya vägar och att identifiera sitt eget behov av ny kunskap.

I den sista UVK-kursen utvecklar studenten sin förmåga att utifrån ett vetenskapligt förhållningssätt värdera och identifiera ett problem eller utvecklingsområde inom yrkesprogrammet enligt vetenskapliga principer och pröva detta i det pedagogiska och yrkesdidaktiska ämnesområdet. Denna kurs har tydligt fokus på att studenten ska kunna vetenskapliggöra och/eller relatera sitt förhållningssätt till vetenskapliga källor och metoder. Utvecklingsarbetets problemområde (det som behöver utvecklas) hämtas från VFU-kurser, den egna arbetsplatsen, partnerskolan eller eventuellt en annan skola. För att kunna identifiera ett utvecklingsområde i verksamheten krävs självreflektion i vilken studentens värderingsförmåga och förhållningssätt blir av betydelse.

Säkerställande

I samtliga VFU-kurser består en av examinationsuppgifterna av en skriftlig självvärdering som är kopplad till lärandemål 4. Studenten ska strukturera och värdera sin professionsutveckling utifrån de tre utvecklingsområdena som är kopplade till lärandemålen 1-3 (Se "Arbetsliv och samverkan"). För varje utvecklingsområde ska studenten redogöra för någon kunskap och förmåga som hen anser sig ha utvecklat under kursens gång och därefter redovisa vilka kunskaper och förmågor som hen behöver utveckla i nästa kurs. Slutligen beskriver och motiverar hen vilka strategier som hen behöver använda sig av framöver för att uppnå dessa kunskaper och förmågor. Som underlag för självvärderingen ska studenten använda både den självvärdering som hen skrev i föregående kurs och den formativa respons som dokumenterats i trepartssamtalet. Självvärderingen är summativ genom att studenten redogör för vilka kunskaper och förmågor som hen anser sig ha utvecklat under kursen och formativ genom att studenten definierar sina behov av ytterligare kunskap och förmågor samt redovisar strategier för att uppnå dem. I VFU IV är

självvärderingsuppgiften tydligt summativ samtidigt som den blickar fram emot det kommande yrkeslivet. Uppgiften består i att studenten författar en text med rubriken "Detta vill jag verka för i mitt kommande yrkesliv". Den utgör därmed en pedagogisk avsiktsförklaring som studenten kan använda när hen söker anställning. Studenten ska använda tidigare kursers självvärderingar för att få syn på sin professionsutveckling och därmed de behov som hen har identifierat under utbildningen. Det ingår också i uppgiften att studenten ska reflektera över hur hen har utvecklat sin yrkeskompetens i HFU-kurserna. Uppgiften kräver således att studenten självständigt kan koppla samman det hen lärt och utvecklat i såväl högskoleförelagda som verksamhetsförelagda kurser. Den pedagogiska avsiktsförklaringen ska innehålla en kritiskt värderande reflektion över det kommande yrkesläraruppdraget med utgångspunkt i vetenskap och beprövad erfarenhet. Texten ska innehålla en reflektion om hur studenten ser på samverkan med andra aktörer i och utanför skolan kring verksamhetens mål och utformning och vad studenten själv ansvarar för avseende samarbete och utvecklandet av kunskaper och förmågor för att konstruktivt kunna vara delaktig i samverkan och utvecklingsarbete. I denna uppgift använder sig studenten av slutsatser om det egna behovet av ytterligare kunskap i yrkesämnet och pedagogisk verksamhet i relation till de slutsatser om behov av kunskapsutveckling inom verksamheten som hen presenterat i uppgiften i UVK 5. Självvärderingstexten ska lämnas in till VFU-läraren efter avslutad kurs vilket innebär att studenten kan föra in aspekter och perspektiv på den egna professionsutvecklingen som hen blivit medveten om i det avslutande examinerande seminariet. På så sätt knyts handlednings- och bedömningsprocessen samman i en tydlig struktur. Ett viktigt bedömningsunderlag med relevans för examensmålet är handledarens dokumentation av studentens förmåga att reflektera över sin kunskaps- och professionsutveckling samt yrkesväxling utifrån lärandemål i kursplanerna samt texter och matriser om utvecklingsområdena i *På väg mot läraryrket*. Bedömningsprocessen beskrivs i sin helhet i ett ramverk för bedömningsprocessen (Se "Arbetsliv och samverkan").

Det yrkesdidaktiska utvecklingsarbetet i UVK 5 examineras, dels utifrån texten, dels utifrån medverkan i ett granskningsseminarium som innefattar att respondera på det egna arbetet och opponera på ett annat. För godkänd prestation krävs att studenten har ett tydligt och realistiskt syfte och att målsättningarna är undersökningsbara och genomförbara. Det valda problemet ska vara relevant för yrket och ämnesområdet. Vidare krävs att val av metod beskrivs och motiveras utifrån syfte och målsättningar. Undersökningens genomförande beskrivs, och forskningsetiska överväganden för såväl planering som utförande av undersökningen presenteras. Övervägandena ska kopplas till forskningsetik, vetenskapliga metoder och yrkesdidaktisk forskning. Dessa överväganden och studiens resultat ska sedan diskuteras utförligt och nyanserat utifrån ett utvecklingsbehov i det pedagogiska arbetet.

Styrkor, utvecklingsområden och sammanfattande bedömning

Vi bedömer att studenten får goda möjligheter att utveckla sin kompetens och värderingsförmåga i det pedagogiska arbetet och identifiera sitt behov att ytterligare kunskap. Detta sker inte minst genom att detta arbete genomsyrar och prövas i samtliga VFU-kurser. Vidare ser vi det yrkesdidaktiska utvecklingsarbetet som en styrka när det gäller studentens möjlighet att värdera och förhålla sig till och även utveckla yrkesämnet och det pedagogiska arbetet. Vi ser också några utvecklingsområden som till exempel att tydligare beakta transformeringen av studentens yrkeskunnande, utifrån de yrkesämnena studenten antas i, till att anpassas till skola, undervisning och en läraridentitet. I detta utvecklingsbehov ingår också att studenten behöver få fler möjligheter att reflektera över sitt kunnande utifrån ämnena som man antagits i och föränderligheten i respektive bransch. Detta planerar vi göra genom att lägga in examinerande uppgifter som behandlar APL i kurserna, eftersom branschperspektivet gör sig gällande i denna del av yrkesläraruppdraget (se även mål 2). Detta utvecklingsbehov är också kopplat till det utvecklingsbehov som beskrivs under Mål 1, nämligen att tydligare definiera allmändidaktisk, yrkesdidaktik och yrkesämnesdidaktik. I utvecklandet av de dubbla identiteter som yrkesläraren får ser vi det som betydelsefullt för studenten att kunna värdera och förhålla sig till relationen mellan didaktik i allmänhet, yrkesdidaktik och yrkets olika aspekter samt till den skolkonstruktion som yrkesämnena och yrkesämnesdidaktiken behandlar. Dessa aspekter kommer vi framöver att betona tydligare i det yrkesdidaktiska utvecklingsarbetet. Instruktionerna, kursplanen och betygsriterierna kommer att vässas i enlighet med detta.

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Redogör också för hur det säkerställs att studenterna uppnår den del av examensordningens mål som gäller jämställdhet, dvs. *visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten.*

Jämställdhet i relation till yrkeslärarutbildning

Jämställdhetsintegreringen och beaktandet av genusfrågor i yrkeslärarutbildningen sker på många olika nivåer och rör sig från konkreta vardagliga situationer till det teoretiska och organisatoriska. Arbetet med jämställdhet behöver förankras tydligt i en yrkeslärarutbildning då yrkesutbildning vanligtvis är starkt könssegregerad eftersom studenterna kommer från olika branscher som ofta är mans- respektive kvinnodominerade. Diskussionen är därför ständigt närvarande i utbildningen. Jämställdhetsfrågor är en väl integrerad del av utbildningen och kommuniceras genom att det finns kursmål i flera av kurserna om svarar mot jämställdhetsperspektivet till exempel i UVK 4 där ett mål är att; *kunna analysera skolans värdegrund i relation till yrket och de grundläggande demokratiska och mänskliga rättigheterna samt till maktordningar såsom genus, klass och etnicitet samt till en hållbar utveckling.* Målet examineras och utvärderas. Frågor om maktordningar, könsstereotyper, könsidentiteter och genus behandlas i denna och andra kurser, såväl i HFU som i VFU. Studenten tar också del av föreläsningar i genusforskning som bedrivs vid institutionen SOL. Tilläggas kan att även i handledarutbildningen för VFU om 7,5 hp behandlas frågor om makt och kön. Från antagning 2020 kommer jämställdhetsfrågor att fokuseras i en av kurserna (VFU III) genom att ett lärandemål specifikt tar upp detta perspektiv: *Studenten ska kunna samverka med elever och vuxna för att främja jämställdhet och jämlikhet i enlighet med skolans värdegrund samt kritiskt värdera erfarenheterna grundat i vetenskap och beprövad erfarenhet.*

I enlighet med fakultetens anvisningar för kursplaner ska en balans mellan kvinnliga och manliga författare eftersträvas, och förmamn ska skrivas ut. Fakultetens kursplaneutskott, som granskar kursplaner inför beslut av berörd nämnd, ställer frågor till ansvarig för kursplanen när det finns en obalans mellan könen i litteraturlistan. På universitetsnivå bedrivs ett jämställdhetsarbete, som har resulterat i en handlingsplan för *Jämställdhetsintegrering*. I denna är jämställdhetsintegrerade professionsutbildningar ett prioriterat utvecklingsområde.

När det gäller undervisande lärare på programmet är det en styrka att könsfördelningen är jämn i fråga om kursansvar och föreläsningar. Bland undervisande lärare som deltar i seminarier och bedömer studentarbeten finns dock en viss övervikt av kvinnor. Att åstadkomma en jämnare fördelning ser vi som ett utvecklingsområde, eftersom det är av vikt för jämställdheten att arbetsuppgifter fördelas jämnt mellan könen. Detta kommer vi att arbeta med på programmets arbetsmöten med start våren 2020, då vi anser att det konkreta jämställdhetsarbetet och kontinuerliga samtal om detta i den dagliga verksamheten är av stor betydelse.

Könsfördelningen i studentgruppen varierar och är dessutom yrkesrelaterad. När det gäller könsfördelningen i studentgruppen som helhet så har andelen antagna studenter de senaste tio åren fördelat sig mellan könen enligt tabell nedan:

År	Totalt antal	Kvinnor	Män	Andel kvinnor	Andel män
2019	46	33	13	72 %	28 %
2018	40	31	9	78 %	22 %
2017	27	20	7	74 %	26 %
2016	54	35	19	65 %	35 %
2015	63	37	26	59 %	41 %
2014	40	21	19	53 %	47 %
2013	27	19	8	70 %	30 %
2012	45	30	15	67 %	33 %
2011	6	5	1	83 %	17 %

Som framgår av tabellen är det en övervikt av andelen kvinnor i yrkeslärarutbildningen, vilket kan relateras till de yrkesämnen som studenterna är antagna i (se rubrik "Antagningsförfarande och omfattning av yrkesprogram i yrkeslärarutbildningen" i den inledande beskrivningen av utbildningen), där till exempel inte någon student från VVS och fastighetsprogrammet eller det industritekniska programmet har antagits de senaste åren. En stryka i relation till denna snedfördelning är att vi kontinuerligt beaktar och förankrar frågor om jämställdhet i kurserna. Ett utvecklingsområde som vi har identifierat är ha att ha litteratur, seminarier och kursuppgifter som också rent allmänt beaktar underrepresenterad könstillhörighet i grupper eftersom detta är viktigt i den ofta könssegregerade yrkesutbildningen med tydligt kvinno- respektive mansdominerade branscher. Vi planerar att starta en seminarieverksamhet i personalens arbetsmöten under våren 2020 för att sedan genomföra seminarier på samma tema för studenter från och med antagningen 2021. Jämställdhet är således ett prioriterat område. Vi ser det också som betydelsefullt att involvera programnämnden i detta yrkesrelaterade jämställdhetsarbete i enlighet med riktlinjerna i fakultetens kvalitetssäkringssystem. Vid ett programnämndsmöte under hösten 2020 ska vi bjuda in representanter från underrepresenterade branscher för att diskutera strategier för att balansera dessa söksiffror och därmed också jämna ut könsfördelningen om möjligt, vilket blir ett konkret sätt att beakta och bearbeta jämställdhetsfrågorna.

Vår bedömning är att jämställdhetsarbetet i utbildningen bäst sker genom att vi lärare själva konsekvent är goda förbilder och att vi har en kontinuerlig dialog om genusrelaterade frågor samt genom att kurserna behandlar jämställdhetsfrågor. Detta innebär att studenten successivt utvecklar sin förmåga att använda genusperspektivet som ett analysverktyg i arbetet med såväl elevers lärande och utveckling som i grupprocesser med unga och vuxna, i kvalitetsarbete i skola samt i den egna utbildningen. Likaså är det viktigt med samverkan med andra organ. Studentkåren har till exempel aktivt drivit frågor om jämställdhetsintegrering, normkritik och likabehandling, och det är vår bedömning att det finns en hög grad av medvetenhet om jämställdhetsfrågor hos lärare och studenter. Således är vår sammantagna bedömning att jämställdhetsarbetet synliggörs och sker i utbildningen och i det utbildningsnära kvalitetsarbetet samt att det kommuniceras till berörda intressenter och förankras tydligt i utbildningens organisation och genomförande.

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Kvalitetsarbete

Uppföljning, åtgärder och återkoppling sker på flera nivåer och genom olika analyser för att säkerställa hög kvalitet i utbildningen, dessa är till exempel:

- Fakultetsövergripande kvalitetssäkring med uppföljning, åtgärder och återkoppling
- Analys av studentgenomströmning och framåtblickande kvalitetshöjande åtgärder

Fakultetsövergripande kvalitetssäkring

Fakulteten har ett kvalitetssäkringssystem, vilket benämns *Modell för systematiskt utbildningsnära kvalitetsarbete* (Dnr LED 2019/717). Detta finns inom Maus ramverk för kvalitetsarbete för utbildning på grundnivå och avancerad nivå (Dnr LED 1.3-2018/325). Systemet tar utgångspunkt i befintligt kvalitetsarbete och inbegriper Maus kvalitetsprinciper om utformning, genomförande och examination, studentinflytande och samverkan med externa partners samt jämställdhet. Under våren 2018 fattades beslut om inrättande av en programnämnd för yrkeslärarprogrammet. Det tillsattes också en programsamordnare med övergripande ansvar för programmet i dess helhet. Samordnaren är sammankallade till arbetsmöten för lärarlaget och föredragande i programnämnden.

Programnämnden för yrkeslärarprogrammet följer upp kvaliteten i programmet i dess helhet. Denna uppföljning sker löpande och även i ett årligt uppföljningsmöte där beslut fattas om åtgärder och aktiviteter i form av en handlingsplan för nästkommande år. Nämnden består av prefekten för institutionen SOL som är nämndens ordförande, programsamordnare, lärarrepresentanter och studentrepresentanter. Studievägledare, studieadministratör, utbildningsledare med ansvar för kvalitetsfrågor och rektorer i gymnasieskolans yrkesprogram är adjungerade. Nämnden tillstyrker bland annat förslag på nya kursplaner och fastställer reviderade kursplaner. Det innebär att såväl studenter som externa partners får inflytande över programmets kurser. Nämndens sammansättning säkerställer att olika frågor som tas upp belyses från olika håll. I det årliga uppföljningsmötet med programnämnden presenterar samordnaren en övergripande bild av verksamhetsåret. Denna baseras på kursutvärderingar, student- och alumnenkäter, samt nyckeltal (söktryck, antagna och registrerade studenter, prestationsgrad och genomströmning för kvinnor och män). Programsamordnarens uppdrag är att hantera och ha överblick gällande:

- Studentens väg genom utbildningen: Introduktion, avslutning, information (om t. ex. Maus dokument *Studenternas rättigheter och skyldigheter* och tillgängliga resurser för stöd i lärandet eller studiesituationen i allmänhet). I uppdraget ingår att vara tillgänglig för studenter med frågor om programmet.

- Formativ och summativ programutvärdering samt sammanställning och analys av kursrapporter i kursutvärderingsprocessen.
- Statistik och nyckeltal som är väsentliga för programmet.
- Uppföljning av jämställdhet (t. ex. avseende prestationsgrad och genomströmning).
- Alumnverksamhet.
- Att vara föredragande i programnämnden.

Programsamordnaren leder lärarlagets arbete med att utveckla kurserna utifrån en löpande dialog med studenterna, kursrapporter, program- och alumnutvärderingar, nyckeltal samt egna och programnämndens analyser. Lärarlagets arbete med att utveckla och säkerställa kvaliteten i utbildningen redovisas under olika rubriker i denna självvärdering.

Kommunikationen mellan programnämnd och fakultet sker i dialog enligt följande:

Dialog i fakultetsstyrelsen: Utbildningens kvalitet följs upp i en årlig dialog. Detta görs i fakultetsstyrelsen med programnämndens ordförande, berörda prefekter, programsamordnare, och utbildningsledare med ansvar för kvalitetsfrågor. Dialogen sker vid ett styrelsemöte och baseras på programnämndens ordförandes redovisning av utbildningen: (1) Identifierade styrkor, brister och utvecklingsområden i enlighet med Maus interna kvalitetsprinciper samt gällande regelverk och interna relaterade styrdokument (Maus och fakultetens); (2) Handlingsplan för planerade åtgärder och aktiviteter; (3) Eventuella behov av stöd i kvalitetsarbetet.

Fakultetsdialog: Dekan sammankallar årligen till en dialog där frågor rörande ekonomi, utbud och kompetensförsörjning följs upp. I dialogen medverkar prefekter, vicedekan, prodekan, ordförande i anställningsnämnden och utbildningschef. I dialogen sker en uppföljning av lärarnas vetenskapliga, professionsrelevanta och högskolepedagogiska kompetens. Dialogen ska säkerställa att det finns systematik och strategier för kompetensförsörjning baserat på underlag från prefekter, nämndsordförande, utbildningschef och vice dekan. En kompetensförsörjningsplan upprättas för fakultetens utbildningar och därmed för yrkeslärarprogrammet för att säkerställa en adekvat lärarkompetens för undervisning och examination som ger studenterna förutsättningar att nå examensmålen. Ett viktigt underlag är programnämndens sammanställning av kompetensförsörjningsbehov. Andelen kvinnor och män följs upp. Utifrån en analys av kompetensutvecklingsbehovet görs varje år ett urval av teman för kompetensutveckling vid fakultetens årliga gemensamma utbildningsdagar. Resurser både från fakulteten och från andra, t. ex. Maus enhet för Akademisk lärarskap (AKL), används i genomförandet av utbildningsdagarna. De obligatoriska utbildningsdagarna för lärarna 2019 ägnades åt internationalisering, det akademiska skrivandets villkor samt GDPR.

Maus kvalitetsdialog: I enlighet med Maus kvalitetsramverk sammankallar prorektor en årlig dialog som fokuserar kvalitet i utbildning. Syftet är att säkerställa att fakultetens utbildningar håller hög kvalitet, att utbildningsutbudet är ändamålsenligt och att lärandemiljön är främjande och effektiv för studenterna.

Vår bedömning är att det finns en väl fungerande systematik för att definiera styrkor och utvecklingsområden samt genomföra och utvärdera åtgärder, och att lärare, studenter och externa partners har ett reellt inflytande i kvalitetsarbetets processer. Vårt utbildningsnära kvalitetssäkringssystem utgör en styrka för att säkerställa uppföljning, åtgärder och återkoppling i programmet. Vi vill särskilt framhålla betydelsen av de årliga uppföljningarna och ett ökat fokus på studentinflytande som kraftfulla åtgärder för att öka och bredda studentinflytandet och förstärka kvaliteten i utbildningen (se även ”Studentperspektiv”).

Studentgenomströmning och framåtblickande kvalitetshöjande åtgärder

Programnämnden analyserar statistik över genomströmning och prestationsgrad som programsamordnaren presenterar. Nämnden föreslår sedan åtgärder som följs upp i lärarlaget och i VFU-organisationen. Vid Mau tar mellan 60 och 80 % av de antagna studenterna examen. I förhållande till riket, enligt statistik från SCB, så ligger yrkeslärarutbildningen på Mau strax över rikets genomsnitt beträffande genomströmning. Enligt

lärarnas uppföljning sker de flesta avhopp mycket tidigt i utbildningen, och det är av största vikt att identifiera vad dessa avhopp beror på. Trots att siffrorna på genomströmning är i linje med eller över rikets så ser vi ökad genomströmning som ett utvecklingsområde. En del studenter upplever, enligt lärarna, utbildningen som pressande, och många studenter arbetar också vid sidan av sina studier. Det gäller inte minst de studenter som genomför sin VFU inom ramen för anställning. Andra faktorer som möjligen påverkar genomströmningen negativt är att utbildningen bedrivs på distans, vilket kan försvåra interaktionen mellan lärarna och studenterna. Detta kan utgöra skäl till avhopp, enligt flera kurslärare.

För att minska dessa tidiga avhopp har vi planerat att från och med antagningen VT 2021 bilda basgrupper med cirka fem studenter direkt vid kursstart (se "Studentperspektiv"). Två basgrupper bildar en seminariegrupp som får en handledare i lärarlaget så att gruppen har en anknytning till en person genom hela utbildningen.

Vår bedömning är att det kvalitetsarbete som vi bedriver är systematiskt och att det aggregeras på flera nivåer. En tydlig styrka är att vi kommunicerar resultat av utvärderingar och diskuterar åtgärder med olika intressenter. Vi verkar också för att studenterna ska ha möjlighet att genomföra utbildningen inom den planerade studietiden. Vi framhåller modellen med basgrupper som en framåtsyftande åtgärd som kan bidra till att fler studenter genomför sin utbildning inom utsatt tid. Under "Studentperspektiv" samt "Arbetsliv och samverkan" redovisas vårt kvalitetsarbete med kursutvärderingsprocesser.

Studentperspektiv

Bedömningsgrund:

Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Studenterna på yrkeslärarprogrammet kommer till utbildningen med kunskap och erfarenhet från arbetslivet eftersom detta är ett antagningskrav. Många av studenterna arbetar dessutom som obehöriga yrkeslärare och har därmed lärarerfarenhet. Även om studenterna är mycket kunniga och erfarna så kan rollen som student vara obekant för många. Detta innebär att den kontinuerliga dialogen med studenter är av yttersta vikt. Vi strävar efter att ge konstruktiv information om studierna och livet som student så att studenterna blir delaktiga och får ut mesta möjliga av sin utbildning. Vi uppmuntrar dem att bli representerade i samtliga beslutande och beredande organ på universitets- och fakultetsnivå, bland annat till fakultetens styrelse, strategiska grupp och verksamhetsråd (ledningsgrupper), VFU-råd och programnämnd. I alla dessa organ är studenter representerade. För att tillvarata studenternas perspektiv samt deras rättigheter och skyldigheter så följer yrkeslärarprogrammet i likhet med övriga utbildningar vid Malmö den lokala policy som benämns *Studenternas rättigheter och skyldigheter vid Malmö universitet*. I den inledande meningen fastslås:

Malmö universitet vill ha delaktiga och engagerade studenter som är med och utvecklar och kvalitetssäkrar utbildningen. För att samarbetet mellan universitetets personal och studenter ska fungera väl och för att skapa goda möjligheter för lärande krävs tydliga rättigheter och skyldigheter för studenterna.

Studenternas rättigheter beträffande till exempel kursplaner, scheman och examinationer finns nedtecknat i detta dokument, och studenterna informeras muntligen under kurserna om detta. De har också möjlighet att

ta del av sina rättigheter, skyldigheter och möjligheter angående likabehandling, tentamina, fusk och plagiat, studiemiljö samt policydokument för studentinflytande på Maus hemsida. På hemsidan finns information om hur de kan framföra klagomål rörande såväl studier som studiemiljö och anmäla trakasserier. För att ge studenterna möjlighet att aktivt påverka och engagera sig i sin utbildning så informeras de om att de alltid har möjlighet att framföra synpunkter direkt till lärarna under kursernas gång. De kan också vända sig till de studentrepresentanter som är med i programnämnden. Fakultetens beslut om kursutvärderingsprocessen finns publicerat på fakultetens webbsida (se nedan).

En annan kanal för studenterna är naturligtvis studentkåren som annonserar sin verksamhet till studenterna genom att informera vid upprop, på sociala medier och på universitetets anslagstavlor. På universitetets hemsida finns också information och länk till studentkårens sida.

Studenternas möjlighet till inflytande säkerställs genom kursutvärderingar. Studenternas kursvärderingar och lärarlagets analys sammanställs av kursansvarig i en kursrapport tillsammans med förslag på åtgärder, kortsiktiga såväl som långsiktiga. Detta har inte alltid skett och här ser vi ett utvecklingsbehov. Det innebär att vi från och med vårterminen 2020 kommer att lägga ansvaret för registreringen och publiceringen av kursrapporter på programsamordnaren, som då får en samlad bild över vilka kurser som utvärderas. I de fall kurslärare inte skriver kursrapporter kommer programsamordnaren eller prefekt att följa upp detta i samtal med berörda lärare.

För att stärka det kontinuerliga arbetet med förbättring och utveckling av kurserna genom studenters delaktighet presenteras analys och förslag till åtgärder i kursrapporten från den förra kursgivningen för studenterna i samband med att kursen startar nästa gång. På detta sätt inbjuds studenterna till en dialog i vilken utgångspunkten är vad tidigare studenter har funnit värdefullt eller bristfälligt. Det som framkommer i kursrapporter, i dialog med studenter eller framförs av lärarlagets representanter, tas upp i programnämnden där det förs en kontinuerlig dialog om utvecklingsmöjligheter för programmet. Kursrapporter och publiceringen av dessa kommer att vara en stående punkt på programnämndens möten från och med HT 2020, samt på de arbetsmöten som programmets lärarlag har varje månad. Kursutvärderingsprocessen för VFU-kurser redovisas under "Arbetsliv och samverkan".

Kursvärderingarna indikerar att studenterna på det hela taget är nöjda med utbildningen. Ett centralt tema i kursvärderingarna från olika kurser är att studenterna uppskattar kontakten med lärare och de lärarledda gruppdiskussionerna. Vidare framkommer det att studenterna finner det värdefullt att arbeta med uppgifter som de upplever har relevans för deras kommande läraruppdrag. Detta kan exemplifieras med citat från en kursvärdering i UVK 5:

Har uppskattat att arbeta med en mentor, att få en personlig kontakt! Har också varit värdefullt att få utveckla något som skolan i verkligheten har kunnat värdesätta. Många utvecklingsarbeten har blivit realiserade ute på våra arbetsplatser och har engagerat många.

Den kontinuerliga och formativa utvärderingen genomförs i enlighet med fakultetens beslut *Kursutvärderingsprocessen vid Fakulteten för lärande och samhälle* (Dnr: UTB 3.2.2.-2018/2019/479). En identifierad svaghet är dock att kursutvärderingar riskerar att lägga tonvikt på den summativa och retrospektiva bedömningen av kurserna. I yrkeslärarprogrammet är det särskilt viktigt med studentinflytande för att kunna integrera studentens erfarenheter av sitt yrke inför deras kommande utövande av lärarprofessionen. Detta gör att vi ser ett behov av att vidareutveckla den kontinuerliga dialogen med studenterna. Även om deras synpunkter kontinuerligt efterfrågas och beaktas under kursens gång så träffar studenten sina lärare i begränsad omfattning eftersom utbildning ges på distans. Ett annat problem som kan begränsa studentinflytandet är att svarsfrekvensen i kursutvärderingarna varierar. Vi kan således inte vara säkra på vad de studenter som inte genomför kursutvärderingar anser. Vår analys är vi i huvudsak följer universitetets och fakultetens beslut och riktlinjer för att möjliggöra studenternas inflytande men att detta inte alltid är tillräckligt. Studentinflytandet bör således bli mer direkt och kontinuerligt så att det uppväger för den distans till campus som deras distansutbildning innebär. Vi har därför tagit fram en modell för ökat studentinflytande som vi startar vårterminen 2021.

Redan vid utbildningens start indelas studenterna i arbetsgrupper om ca fem studenter. Dessa grupper kommer i så stor utsträckning som möjligt att vara desamma genom hela utbildningen. Varje arbetsgrupp väljer en person som ska föra gruppledarens talan i de ärenden som gruppen vill ta upp med kursledare eller kurslärare. Gruppernas talespersoner bildar sedan kursråd som har två uppgifter. Den ena är att tillsammans med kursledare sammanställa den slutliga kursvärderingen (kursledaren skriver kursrapporten). Den andra uppgiften är att välja kandidater till studentrepresentanter i programnämnden.

Programsamordnaren presenterar en sammanställning och analys av utbildningen baserad på vad som framkommit i kursrapporter för programnämnden. Programnämnden beslutar sedan om åtgärder och aktiviteter som följs upp på fakultetsnivå enligt nämndens handlingsplan vid nästkommande kvalitetsdialog. Det är en styrka att fakultetens kvalitetssäkringssystem ger konkreta verktyg för att säkerställa att det finns adekvata former för studentinflytande och att dessa följs upp.

Vår bedömning är att studenterna har goda förutsättningar att ta en aktiv roll i arbetet med att framföra sina synpunkter och därmed kunna påverka och utveckla utbildningens innehåll och genomförande. Det finns rutiner och processer för att säkerställa att de har möjlighet att utöva inflytande över den egna utbildningen. Den modell för inflytande som ska starta VT 21 är en strategisk satsning i syfte att åstadkomma ett ökat, mer direkt och kontinuerligt studentinflytande. Tillsammans med studenterna kommer vi att utvärdera och eventuellt revidera modellen regelbundet.

Kursutvärderingsprocessen i VFU redovisas under ”Arbetsliv och samverkan”.

Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Samverkan i yrkeslärarutbildning

Yrkeslärarutbildningen har speciella förutsättningar. En sådan är att studenterna genom sin tidigare arbetslivserfarenhet har ett branshperspektiv och en yrkesidentitet som utmanas och utvecklas i utbildningen. En del av studenterna arbetar som yrkeslärare redan under utbildningstiden eftersom denna lärarkategori har varit undantagen från legitimationskrav. Under utbildningen utvecklar studenterna ett skolperspektiv och utvecklar en läraridentitet och ett pedagogiskt ledarskap, vilket tydligt uttrycks i lärandemålen för samtliga VFU-kurser. Yrkeslärarutbildningen har, förutom samverkan med skolor, också direkt eller indirekt en relation med olika yrken och branscher. Detta gör samverkan med arbetslivet till en mycket central fråga i yrkeslärarutbildningen. I studenternas kommande yrkesläraruppdrag ingår samverkan med arbetslivet till exempel då gymnasieelever ska göra sin praktik under APL (arbetsplatsförlagt lärande). För att säkerställa hög kvalitet i yrkeslärarutbildningen arbetar vi strategiskt med samverkan med arbetslivet ur följande övergripande perspektiv:

- en genomtänkt och väl fungerande VFU-organisation
- ett upplägg som förbereder studenterna för att samverka i ett föränderligt arbetsliv
- utveckling av forskningsanknutna diskussioner om förutsättningar för samverkan inom yrkeslärarutbildningen med olika avnämare

En genomtänkt och väl fungerande VFU-organisation

VFU-organisationen bygger på en väl etablerad samverkan mellan universitetet och våra partners och sker med systematik på olika nivåer: regionalt samverkanråd, VFU-råd med representation från skolsamhället och studentkåren, partnerdagar med VFU-ansvariga och lärare samt rektorer, kommunsamordnare med flera partners. Därtill genomförs handledarutbildning på grundnivå och avancerad nivå. Seminarier och andra möten där universitetets och skolornas lärare samverkar genomförs regelbundet. I dessa återkommande fora återkopplas och diskuteras kvalitetsarbete och fördjupad samverkan. Samverkan regleras i ett ramavtal som omfattar organisation och kvalitetssäkring/-utveckling. Ramavtalet preciserar samverkan mellan kommunerna och fristående skolor i Skåne och Blekinge, Lunds universitet, Högskolan Kristianstad och Malmö universitet. Maus partnerskolor tecknar därutöver ett tilläggsavtal med preciserade kriterier för förstärkt kvalitet och fördjupad samverkan med universitetet. Detta utgör en fortsättning på försöksverksamheten med övningsskolor som Mau bedrev mellan 2014 och 2019. Lärosätena och kommunala och fristående skolors representanter träffas fyra gånger årligen i ett regionalt samverkanråd för skollagsstyrda verksamheter för att diskutera VFU-relaterade frågor såsom dimensionering och forskning. En pilotstudie om trepartssamtalet har genomförts inom det regionala samverkanrådet med medverkan från Malmö universitet, Lunds universitet och Högskolan i Kristianstad. Projektet har återkopplats i form av avstämningar i Maus olika samverkanfora där VFU-lärare och externa partners medverkar. Avtalen följs kontinuerligt upp för att ytterligare förstärka det gemensamma kvalitetsarbetet och tydliggöra parternas ansvarsområden. En dag om året genomförs en uppföljningsdag med medverkande skolor. Inför denna genomför Mau och skolorna swot-analyser utifrån kriterierna i avtalen. Dagen inleds med att Mau presenterar en sammanställning av de styrkor och utvecklingsområden som definierats av universitetet och skolorna utifrån respektive parts ansvarsområden. Sammanställningen återkopplas därutöver till partners och studenter genom publicering på Maus webbsida tillsammans med annan information om VFU. Ett exempel på ett utvecklingsområde som definierats är beforskning av VFU i samarbete mellan universitetet och partnerskolorna. Ett annat utvecklingsområde är att många skolor behöver utveckla former för att engagera studenter i sitt utvecklingsarbete. Handledarutbildningen på avancerad nivå är upplagd för att ge förutsättningar för lärare att bedriva utvecklingsarbete vilket på sikt kan öka skolornas förmåga att involvera studenter i det interna utvecklingsarbetet.

En av de bärande idéerna bakom Maus partnersamverkan är att studenten ges möjlighet att förstå läraryrkets och arbetslivets förutsättningar genom att komma under ytan på en skolas kultur och fördjupa sin förståelse av de processer som pågår där. Därför har studenten sin huvudsakliga placering på *en* skola under utbildningen. Eftersom det är värdefullt att också få inblick i en annan skolas verksamhet genomför studenten några dagar av en VFU-kurs på en skola med andra förutsättningar än den egna partnerskolan. I det avslutande examinerande seminariet ingår att studenterna för in perspektiv, som är adekvata för de aktuella frågeställningarna, hämtade från dessa skolor.

För att få göra VFU på den egna arbetsplatsen krävs en överenskommelse mellan student, arbetsgivare och Mau. Yrkeslärarstudenten ansöker via en ansökningsblankett, och rektor på studentens arbetsplats ska via denna blankett intyga att en handledare kontinuerligt följer och handleder studenten. Anställningen ska motsvara minst 50 % av heltid. Under VFU-kurserna ska dock anställningen motsvara heltid. För att beviljas VFU inom anställning krävs också att verksamheten som studenten har sin anställning i är en skollagsstyrd verksamhet med anknytning till de yrkesämnen studenten är antagen i. Beviljande av ansökningar om VFU inom anställning görs av fakultetens utbildningschef.

I varje VFU-kurs består bedömningen av fullgjord verksamhetsförlagd utbildning, ett bedömningsunderlag från handledaren på partnerskolan, ett seminarium baserat på studentens egen dokumentation samt en skriftlig självvärdering. Dessutom genomförs och dokumenteras ett trepartssamtal med formativt syfte, och en text skrivs av studenten inför VFU-kursen. VFU-kursernas lärandemål uttrycker högt ställda krav. Lärandemålen 1-3 behandlar utvecklingsområdena analys- och reflektionsförmåga, ämneskunnande och yrkesdidaktisk kompetens respektive kommunikativt och demokratiskt ledarskap. Ett fjärde mål innebär att studenten ska göra en självvärdering av sin professionsutveckling. Bedömning och betygsättning av VFU sker med en tregradig betygsskala. Kravnivåerna för var och en av de fyra kurserna beskrivs i styrdokumentet *På väg mot läraryrket*. I detta dokument konkretiseras examensordningens mål i texter och bedömningsmatriser

kopplade till respektive utvecklingsområde. I syfte att åstadkomma en bedömningsprocess med hög kvalitet och goda förutsättningar för en likvärdig bedömning finns ett ramverk. *Ramverk för bedömningsprocessen i verksamhetsförlagd utbildning i lärarutbildning* utgör en gemensam struktur för alla VFU-kurser vars innehåll definieras av lärandemålen. Inom denna struktur bygger VFU-läraren (kursledare och examinator) in en progression som ger studenten goda förutsättningar att nå kursens mål. Ramverket ger stöd och struktur för studenten att genomföra uppgifter samt för handledaren att handleda studenten och att lämna bedömningsunderlag till VFU-läraren i enlighet med kursmål samt texter och progressionsmatriser i *På väg mot läraryrket*. Såväl ramverket som *På väg mot läraryrket* ingår i utbildning av skolornas handledare.

Ramverket har implementerats under 2017. Inför implementeringen utbildades samtliga VFU-lärare i bedömningsprocessen. Ramverket har utvärderats i ett forskningsprojekt under 2019 där bedömningsfrågor inom VFU har varit i fokus. Forskningsprojektet genomfördes av två av fakultetens forskare. Dessa ingår nu i en arbetsgrupp tillsammans med andra erfarna VFU-lärare som har i uppdrag att ta fram nya styrdokument för VFU-kurserna. Specifika kursplaner och ett styrdokument för yrkeslärarprogrammet håller på att tas fram under 2020 och ska gälla från antagning 2021. Nuvarande kursplaner och styrdokument i VFU är desamma för samtliga lärarprogram. Inför implementeringen av de nya styrdokumenten kommer samtliga VFU-lärare att genomgå en kompetensutveckling.

För att äga tillträde till nästa VFU-kurs krävs att samtliga tidigare VFU-kurser är godkända. Endast ett omtentamenstillfälle erbjuds per VFU-kurs. Om tveksamheter uppstår avseende en students möjlighet att fullfölja utbildningen med godkänt resultat genomförs ett samtal om studentens studiesituation så snart som möjligt. Det gäller hela utbildningen. Det finns regelverk och rutiner för omplacering av en student i samband med ifrågasatt kvalitet i handledning eller på partnerskola samt då det saknas handledare. Genom att studenten har sin huvudsakliga placering på en skola underlättar det för handledaren att uppmärksamma när något inte fungerar och tidigt kunna kontakta studentens VFU-lärare. VFU-läraren följer studenten genom hela utbildningen vilket ger goda förutsättningar för denna att tillsammans med handledaren stödja och bedöma studentens professionsutveckling.

Från 2018 utvärderas VFU-kurserna med en digital enkät (dvs. från antagning 2017). Studenternas svar sammanställs på en aggregerad nivå och återkopplas till VFU-lärarna i lärarlagsmöten samt till skolor och olika samverkansfora där VFU kontinuerligt följs upp och där kvalitetsutveckling i utbildningen i dess helhet återkopplas och diskuteras. Återkopplingen till studenterna sker genom att resultaten diskuteras inom ramen för de kursutvärderingar som VFU-läraren gör i varje kurs. Utvärderingarna behandlas också i programnämnden. Resultaten från utvärderingarna publiceras på webbsidan för VFU där information och återkoppling till partnerskolor, studenter och VFU-lärare finns. På så sätt blir resultaten tillgängliga för berörda intressenter.

Den sista kursdagen består (utöver examination) av kursutvärdering som vanligtvis genomförs i samtalsform. Utvärderingen dokumenteras av VFU-läraren och återkopplas i nästa VFU-kurs till studenterna i introduktionsmötet. VFU-läraren återkopplar också till partnerskolor och universitetets utbildningsledare med ansvar för VFU då det är relevant. Det ingår i VFU-lärarens uppdrag att följa upp kvaliteten och rapportera brister till ansvarig utbildningsledare som kontaktar rektor på berörd skola. Maus utbildningsledare med ansvar för VFU träffar därutöver huvudmännens VFU-samordnare och partnerskolornas VFU-ansvariga regelbundet för att följa upp kvaliteten i studenternas VFU. Partnerskolorna ansvarar för att göra sina egna utvärderingar och att återkoppla till studenter och universitet i olika fora såsom den ovan beskrivna årliga uppföljningsdagen. Ett utvecklingsområde för partnerskolorna är att ha en långsiktig strategi för att hantera omsättning av handledare och vfu-ansvariga för att kvaliteten i VFU ska kunna upprätthållas. Mau initierar samtal och erfarenhetsseminarier om denna och andra frågor under bl.a. partnerdagar. Ingångna avtal omfattar långsiktighet i bemanningen av handledare och vfu-ansvariga.

Under VFU ges möjlighet för såväl studenter som lärare på universitetet att samverka med arbetslivet i form av olika gymnasieskolor och deras olika representanter, såsom lärare och rektorer. Trepartssamtalet med studenten, handledaren på partnerskolan och vfu-läraren från universitetet i varje VFU-kurs utgör återkommande samverkanstillfällen. VFU är fördelad över hela utbildningen och finns i samtliga terminer

och ger således goda förutsättningar för konkret och kontinuerlig samverkan för studenterna, partnerskolornas handledare och universitetslärare.

Ett upplägg som förbereder studenterna för att samverka i ett föränderligt arbetsliv

För studenterna innebär VFU att de kommer i kontakt med gymnasieelevers arbetsplatsförlagda lärande (APL), vilket involverar samverkan mellan den aktuella gymnasieskolan och en arbetsplats. Eftersom APL är en central del av gymnasieskolans yrkesprogram lägger vi fokus på detta under utbildningen. Många studenter intresserar sig för denna del av yrkesutövningen samt de svårigheter den involverar. Därför diskuteras APL kontinuerligt i utbildningen i olika kurser där relationen mellan utbildningssystemet och arbetslivet behandlas ur ett teoretiskt perspektiv, till exempel i samband med yrkesdidaktik och bedömningsfrågor i UVK 2 samt med läroplansteori i UVK 4. För att yrkeslärarna ska kunna genomföra, utveckla och bedöma sina elevers APL krävs mycket god kunskap om samverkan. I kontakterna med gymnasieskolans avnämare i samband med APL skapas en naturlig kontaktyta för lärarna att få inblick i förändringar inom de målyrken som gymnasieskolan utbildar för. Att lägga en grund för samverkan är således ett mycket viktigt inslag i yrkeslärarutbildningen. Studenternas intresse avspeglar sig bland annat i att många studenter väljer just APL som tema för det utvecklingsarbete de genomför i termin 5. Ett utvecklingsområde är att ge studenten ännu bättre förutsättningar att utveckla sin förståelse för APL. Därför planerar vi att lägga in en uppgift i UVK 3 som explicit adresserar APL. I de nya kursplanerna och styrdokumentet för VFU för yrkeslärare kommer vi också att betona att studenten ska komma i kontakt med APL under någon eller några av VFU-kurserna. Vidare kommer seminarier om relationen mellan bransch och akademi att hållas under personalens arbetsmöten, ett tema som vi också kommer att ha i motsvarande seminarieverksamhet för studenter med start HT 2020.

För att ytterligare stödja och utveckla kunskap om den samverkan som APL innebär bjuder vi in representanter från Skolverket i UVK 2 och 4 där de arrangerar heldagar om APL. Fokus har legat på APL-handledning och bedömning vid tidigare utbildningstillfällen.

Utveckling av forskningsanknutna diskussioner om förutsättningar för samverkan inom yrkeslärarutbildningen med olika avnämare

För att utveckla vår samverkan med olika avnämare har vi bland annat bjudit in politiker, forskare, personer som är verksamma i olika branscher, yrkeslärare och andra intresserade till en konferensdag på temat *Yrkesutbildning för andras ungar eller dina barn* för samverkan och dialog om utbildningen. Avsikten med denna var att skapa en arena där representanter i samhället med intresse för yrkesutbildning träffas för att samverka.

Vi har också påbörjat en samverkan rörande arbetsliv och forskning. Under HT 19 har vi bjudit in kollegor från yrkeslärarutbildningar i Danmark och Norge för att utbyta erfarenheter om utvecklandet av nya former för relationer och samverkan med arbetslivet, utifrån forskning och ett jämförande perspektiv över nationsgränserna. Styrkan i detta ser vi i möjligheten att kunna jämföra olika länders samverkan med arbetslivet i praktiken men också i att forskningsanknyta vår förståelse av denna samverkan. Vår övertygelse är att förutom konkret samverkan så behövs forskningsanknutna diskussioner om förutsättningar för samverkan. En utvecklingsmöjlighet ser vi i att från HT 2020 bjuda in några branschrepresentanter och/eller särskilt skickliga verksamma yrkeslärare till våra programnämndsmöten, detta för att också stärka den yrkesdidaktiska delen av studenternas utbildning och skapa intresse för yrkes- och yrkeslärarutbildning. För studenter som genomgått yrkeslärarutbildning erbjuder fakulteten sedan lång tid tillbaka kurser på avancerad nivå inom huvudområdet pedagogik. Dessa kurser går på halvfart/kvällstid och kan ingå i en magister- eller masterexamen som ger behörighet till forskarstudier.

Samlad bedömning

Vår bedömning är att utbildningen är utformad på ett sätt som utvecklar studenternas beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Vi har en utvecklad systematik och en organisation för att vidareutveckla utbildningen tillsammans med berörda intressenter: studenter, lärare och externa partners inom skolväsendet

(handledare, samordnare, koordinators, rektorer, kommunsamordnare och förvaltningschefer) samt ett pågående utvecklingsarbete för att samverka med intressenter för olika yrkesbranscher. Information, synpunkter och kunskap från lärare på skolorna tas tillvara i återkommande fora då lärare från universitetet och skolorna träffas. Vi har rutiner för att möjliggöra studenternas inflytande genom kursutvärdering och representation i beredande och beslutande organ. Vi genomför forskning och utvärdering av VFU. Vi har rutiner och arenor för att kontinuerligt återkoppla till berörda intressenter om utvecklingsbehov, åtgärder och förändringar. Vårt deltagande i försöksverksamheten med övningsskolor har bidragit till förstärkt kvalitet vad gäller innehåll, utformande och genomförande av VFU. Maus och partnerskolornas samverkan har stärkts. Förstärkt handledarkompetens genom obligatorisk utbildning är ett av många exempel på hur försöksverksamheten har medfört ökad kvalitet i studenternas utbildning. Det har tidigare varit en svaghet att lärosätet inte har kunnat kräva att handledare genomgått utbildning för uppdraget. Vårt deltagande i försöksverksamheten har inneburit en omfattande satsning på handledarutbildning. Handledare genomgår en obligatorisk utbildning om 7,5 hp. I tilläggsavtalet står att partnerskolan förbinder sig att "utse VFU-handledare med adekvat lärarutbildning och handledarutbildning som var och en endast handleder få studenter". Det är en styrka att våra studenter handleds av utbildade handledare. Eftersom försöksverksamheten utvärderas av UKÄ i särskild ordning redovisas inte detta viktiga resultat närmare här.

En annan styrka är att vi har ett pågående utvecklingsarbete för att finna relevanta samverkansformer med det omgivande samhället. Vi arbetar strategiskt med att utveckla samarbeten med yrkeslärarutbildningar i våra grannländer och med representanter för olika branscher. Denna samverkan avser såväl arbetsliv som forskningsanknytning av yrkeslärarutbildning,